TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

2011-2015 YILLARI ARASINDA ANKARA 2. ÇOCUK MAHKEMESİ'NDE GÖRÜLEN DAVA DOSYALARINDAKİ ÇOCUK SUÇLULUĞU PROFİLİNİN İNCELENMESİ

İlker AYGENCEL

DİSİPLİNLERARASI ADLİ BİLİMLER ANABİLİMDALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Prof.Dr. Betül ULUKOL

ANKARA

2019

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

2011-2015 YILLARI ARASINDA ANKARA 2. ÇOCUK MAHKEMESİ'NDE GÖRÜLEN DAVA DOSYALARINDAKİ ÇOCUK SUÇLULUĞU PROFİLİNİN İNCELENMESİ

İlker AYGENCEL

DİSİPLİNLERARASI ADLİ BİLİMLER ANABİLİMDALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Prof.Dr. Betül ULUKOL

ANKARA
2019

Etik Beyan

Ankara Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Yüksek Lisans tezi olarak hazırlayıp sunduğum "2011-2015 Yılları Arasında Ankara 2. Çocuk Mahkemesi'nde Görülen Dava Dosyaları'ndaki Çocuk Suçluluğu Profilinin İncelenmesi" başlıklı tez; bilimsel ahlak ve değerlere uygun olarak tarafımdan yazılmıştır. Tezimin fikir/hipotezi tümüyle tez danışmanım ve bana aittir. Tezde yer alan deneysel çalışma/araştırma tarafımdan yapılmış olup, tüm cümleler, yorumlar bana aittir.

Yukarıda belirtilen hususların doğruluğunu beyan ederim.

Öğrencinin Adı Soyadı:

Tarih:

İmza:

KABUL VE ONAY

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Disiplinlerarası Adli Bilimler Anabilim Dalında
İlker AYGENCEL tarafından hazırlanan
"2011-2015 Yılları Arasında Ankara 2. Çocuk Mahkemesi'nde Görülen Dava Dosyaları'ndaki Çocuk Suçluluğu Profilinin İncelenmesi" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile kabul/ret edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi:

Prof. Dr. …….
Ankara Üniversitesi
Jüri Başkanı

Prof. Dr. ……..
Ankara Üniversitesi
Raportör

Prof. Dr. ……..
Ankara Üniversitesi
Üye

Tez hakkında alınan jüri kararı, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından onaylanmıştır.

İmza
Ünvanı Adı ve Soyadı
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

İÇİNDEKİLER

Etik Beyan ii
Kabul ve Onay iii
İçindekiler iv
Önsöz vi
Kısaltmalar vii
Çizelgeler ix

1.GİRİŞ 1
1.1.Çocuk Suçluluğu Üzerine Kavramlar 1
1.1.1.Çocuk Kavramı 1
1.1.2 Suç Kavramı 10
1.1.2.1 Temel Sosyolojik Yaklaşımlar 11
1.1.2.1.1 Sosyal Yapı Kuramları 11
1.1.2.1.1.1 Kültürel Aktarım (Sosyal Ekoloji) Kuramları 12
1.1.2.1.2 Sosyal Süreç Kuramları 12
1.1.2.1.2.1 Ayırıcı Çağrışımlar (Ayırıcı Birleşimler) Kuramı 13
1.1.2.1.2.2 Kontrol Kuramı 13
1.1.2.2 Temel Psikolojik Yaklaşımlar 13
1.1.2.2.1 Toplumsal Öğrenme Kuramı 13
1.1.3 Çocuk Suçluluğu Kavramı 15

2. GEREÇ VE YÖNTEM 22

3. BULGULAR 24
3.1. Suça Sürüklenen Çocukların Sosyo-demografik Özellikleri 24
3.2 Suçla İlgili Bilgiler 32
3.3 Suça Sürüklenen Çocukların Birlikte Yaşadığı Kişiler ile İlgili Bilgiler 42
3.4 Mağdur ile İlgili Bilgiler 45

4. TARTIŞMA 50
4.1 Suça Sürüklenen Çocukların Sosyo-demografik Özellikleri 50
4.2 Suçla İlgili Bilgiler 60

4.3 Suça Sürüklenen Çocukların Birlikte Yaşadığı Kişiler ile İlgili Bilgiler 69
3.4 Mağdur ile İlgili Bilgiler 71
3.5 Araştırmanın Sınırlılıkları 72

5. SONUÇ VE ÖNERİLER 73

ÖZET 77

SUMMARY 78

KAYNAKLAR 79

EKLER 83

Ek-1. Etik Raporu 83

Ek-2. Hakimler ve Savcılar Kurulu İzni 84

Ek-3. Bilgi Kayıt Formu 85

Ek-4. Suça Sürüklenen Çocukların İşleri Ayrıntıları 90

Ek-5. Suça Sürüklenen Çocukların Doğum Yerleri Dağılımı Ayrıntıları 91

Ek-6. Suça Sürüklenen Çocukların Ebeveynlerin Durumu Dağılımı Ayrıntıları 92

Ek-7. Suça Sürüklenen Çocukların Suç Geçmişleri Dağılımı Ayrıntıları 93

Ek-8. Suça Sürüklenen Çocukların Sürüklendikleri Suç Çeşidi Dağılımları Ayrıntıları 94

Ek-9. Suça Sürüklenen Çocukların Suç Aleti Kullanıp Kullanmadıkları ve Türü ile İlgili Ayrıntılar 96

Ek-10. Suça Sürüklenen Çocukların Kovuşturma Sonrası Haklarında Verilen Mahkeme Kararları Ayrıntıları 97

ÖZGEÇMİŞ 98

ÖNSÖZ

Çocuk suçluluğu her zaman ve her toplumda kanayan bir yaradır. Bu yara iyileşmediği sürece insanoğlu canından kaybetmeye devam edecektir. Çocuk suçluluğunun sıfıra indirilemese de azaltılmasına yönelik olarak yapılan bu çalışmada birincil amaç; Ankara'da tek bir mahkeme kayıtları ile sınırlı olmak üzere çocukları suça sürükleyen faktörleri belirlemektir. Bu sayede çocuk suçluluğu oranını azaltacak müdahaleler ve gerekli tedbirler alınarak sorunun düzeltilmesi için katkı sağlanabilir. İkincil amaç ise, çocuk suçluluğu konusunda ileride yapılması muhtemel bilimsel çalışma ve projelere dayanak oluşturmaktır.

Çalışmam boyunca benden hiçbir yardımı ve desteği esirgemeyen danışmanım Sayın Prof. Dr. Betül ULUKOL'a,

Tüm bu çalışma süresince yanımda olan, maddi ve manevi desteğini sürekli içimde hissettiren, en pes etmeye yaklaştığım noktalarda çalışma şevkimi canlandıran manevi annem Tülay CENGİZ'e,

Çalışmam boyunca bana büyük destekleri olan, beni samimiyetle motive eden ve özellikle çalışmamın nihayete ermesi için verdiği desteklerinden dolayı teyzem Suna USLU'ya,

Çalışmamı bitirebilmem için deyim yerindeyse "başımın etini yiyerek" beni motive eden ablam Havva İpek MERT'e,

Araştırmam süresince bana büyük yardımları dokunan 2. Çocuk Mahkemesi hakimi Sayın Gökten KOÇOĞLU ve yazı işleri müdürü Taylan Bey'e, mübaşir Muharrem Bey'e, kalem personeli Yasemin,Serpil, Mesut Ahmet'e,

Ve adını saymayı unuttuğum çalışmamda bana katkı sunmuş olan herkese teşekkürlerimi sunarım.

KISALTMALAR

APC	Adlî Para Cezası
ASK	Adlî Sicil Kaydı
BMÇHS	Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme
CTYO	Ceza Tertibine Yer Olmadığı
CVV	Ceza Vermekten Vazgeçme
ÇKK	Çocuk Koruma Kanunu
HAGB	Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması
HC	Hapis Cezası
HNDS (HAGB NED. DEN. SER.)	Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması Nedeniyle Denetimli Serbestlik
HN3DS (HAGB NED. 3Y DEN. SER.)	Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması Nedeniyle 3 Yıl Denetimli Serbestlik
HN5DS (HAGB NED. 5Y DEN. SER.)	Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması Nedeniyle 5 Yıl Denetimli Serbestlik
TCK	Türk Ceza Kanunu

TMK	Türk Medeni Kanunu
SSÇ	Suça Sürüklenen Çocuk

ÇİZELGELER

Suça Sürüklenen Çocukların Sosyo-demografik Özellikleri 24

Çizelge 3.1. Suça sürüklenen çocukların cinsiyet dağılımları 24

Çizelge 3.2. Suça sürüklenen çocukların yaş dağılımı 24

Çizelge 3.3. Suça sürüklenen çocukların eğitim durumu 25

Çizelge 3.4. Suça sürüklenen çocukların çalışıp-çalışmama durumları 25

Çizelge 3.5. Suça sürüklenen çocukların iş dağılımları 26

Çizelge 3.6. Suça sürüklenen çocukların engellilik durumları 26

Çizelge 3.7. Suça sürüklenen çocukların psikolojik ya da fiziksel bir hastalığı olup olmadığı ve bu konuda destek alıp almadıkları 27

Çizelge 3.8. Suça sürüklenen çocukların doğum yerleri 28

Çizelge 3.9. Suça sürüklenen çocukların ikamet yerleri 28

Çizelge 3.10. Suça sürüklenen çocukların kardeş sayıları 29

Çizelge 3.11. Suça sürüklenen çocukların aile durumu 29

Çizelge 3.12. Suça sürüklenen çocukların ebeveynlerinin durumu 29

Çizelge 3.13. Suça sürüklenen çocukların birlikte yaşadıkları kişiler 30

Çizelge 3.14. Suça sürüklenen çocukların evindeki kişi sayısına göre dağılımı 31

Çizelge 3.15. Suça sürüklenen çocukların birlikte yaşadıkları kişilerin sosyo-ekonomik durumları 31

Suçla İlgili Bilgiler 32

Çizelge 3.16. Suça sürüklenen çocukların kaçıncı suçları olduğuna dair dağılım 32

Çizelge 3.17. Suça sürüklenen çocukların tekrar eden suç çeşidi 32

Çizelge 3.18. Suça sürüklenen çocukların suç geçmişleri 33

Çizelge 3.19. Suça sürüklenen çocukların ıslahevine veya çocuk eğitim evine girme durumları 33

Çizelge 3.20. Suça sürüklenen çocukları suça sürükleyen-sürükleyenler ya da azmettiren-azmettirenlerin varlığı ve kim oldukları 34

Çizelge 3.21. Suça sürüklenen çocukların suç bölgeleri dağılımı 35

Çizelge 3.22. Suça sürüklenen çocukların suç yeri dağılımları 35

Çizelge 3.23. Suça sürüklenen çocukların suç işleme tarihlerinin mevsimsel dağılımları 36

Çizelge 3.24. Suça sürüklenen çocukların suç zamanı dağılımları 36

Çizelge 3.25. Suça sürüklenen çocukların suçu kaç kişi ile birlikte işledikleri 37

Çizelge 3.26. Suça sürüklenen çocukların birlikte suç işlediği kişilerin yaş özellikleri 37

Çizelge 3.27. Suça sürüklenen çocukların işledikleri suç çeşidi dağılımları 38

Çizelge 3.28. Suça sürüklenen çocukların suç aleti kullanma durumları 40

Çizelge 3.29. Suça sürüklenen çocukların gözaltına alındığındaki sağlık raporu durumları 41

Çizelge 3.30. Suça sürüklenen çocukların kovuşturma sonrası haklarında verilen mahkeme kararları 42

Suça Sürüklenen Çocukların Birlikte Yaşadığı Kişilerle İlgili Veriler 42

Çizelge 3.31. Suça sürüklenen çocukların birlikte yaşadığı kişilerin eğitim durumu 43

Mağdurlarla İlgili Bilgiler 45

Çizelge 3.32. Suça sürüklenen çocukların suçu işlerken kaç mağduru hedef aldığı 45

Çizelge 3.33. Suça sürüklenen çocukların yöneldiği mağdur cinsiyetleri dağılımı 45

Çizelge 3.34. Suça sürüklenen çocukların yöneldiği mağdur yaş dağılımı 46

Çizelge 3.35. Suça sürüklenen çocukların yöneldiği mağdur eğitim durumları 46

Çizelge 3.36. Suça sürüklenen çocukların yöneldikleri mağdurların medeni halleri dağılımları 48

Çizelge 3.37. Suça sürüklenen çocukların yöneldikleri mağdurların sosyo-ekonomik durumları dağılımı 49

1.GİRİŞ

1.1.Çocuk Suçluluğu Üzerine Kavramlar

Literatürde çocuk suçluluğu kavramı üzerine oldukça girift açıklamalar mevcuttur. Bunun yegâne sebebi ‘çocuk’ ve ‘suç’ kavramlarının birarada tanımlanmasının güçlüğüdür.

Her ne kadar çocuk suçluluğu kavramının izahı zor olsa da mutlaka tanımlanması gereklidir. Bunun için öncelikle ‘çocuk kavramı’ ve bağlamında ergen, çocuk hukuku, çocuk hakları kavramları açıklanacaktır. Daha sonra konuyla ilgili olarak ‘suç kavramı’ ve suçlu, suçluluk açıklanacaktır. Son olarak da tüm bu tanımlamalar ışığında ‘çocuk suçluluğu’, ıslahevleri, çocuk mahkemeleri konuları hakkında bilgi verilecektir.

1.1.1.Çocuk Kavramı

Çocuk haklarına dair ilk çalışma Birinci Dünya Savaşı’ndan sonra çocukların çektiği acılar dikkate alınarak yaşatılmalarının, gelişmelerinin ve korunmalarının gerekliliğinden hareketle Milletler Cemiyeti tarafından uluslar arası bağlamdaki ilk belge olarak sivil bir organizasyonun hazırladığı Çocuk Hakları Cenevre Bildirgesi olarak kabul edilmiştir. İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra bu bildirge güncellenmiş, yenilenerek zaman içerisinde son haline ulaşmıştır (Erişim Adresi: [http://www.cocukhaklariizleme.org]. Erişim Tarihi: 21/7/2019; Ümit, 2007). Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nca 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilmiş imzalanmış, onaylanmış, katılıma açılmış olan BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (BMÇHS) 2 Eylül 1990 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye tarafından Sözleşme

14 Eylül 1990 tarihinde imza edilmiş ve 9 Aralık 1994 tarihinde ihtirazi kayıtla onay almıştır. 11 Aralık 1994 gün ve 22138 Sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır (Erişim Adresi: [http://www.odunpazari.bel.tr]. Erişim Tarihi: 3/7/2019). Sözleşme'nin Türkçe çevirisi, 27 Ocak 1995 tarih ve 22184 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Onay belgelerinin Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği'ne tevdi edilmesinin ardından 4 Mayıs 1995 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Bu sözleşmenin 1. Maddesinde çocuk kavramı şöyle ifade edilmiştir: *"Bu Sözleşme uyarınca çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, onsekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır."* (Erişim Adresi: [http://cocukhaklari.barobirlik.org.tr]. Erişim Tarihi: 3/7/2019).

Amaç olarak kanun koyucu tarafından kendisine, "*korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunmasına, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasına ilişkin usûl ve esasları düzenlemek*" görevi yüklenmiş olan Çocuk Koruma Kanunu'nda (ÇKK) "*çocuk; daha erken yaşta ergin olsa bile, onsekiz yaşını doldurmamış kişi"* şeklinde tanımlanmaktadır (Erişim Adresi: [http://www.mevzuat.gov.tr]. Erişim Tarihi: 4/7/2019).

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda (TCK) "*çocuk, henüz onsekiz yaşını doldurmamış kişi"* şeklinde ifade edilirken (Erişim Adresi: [https://www.mevzuat.gov.tr]. Erişim Tarihi: 4/7/2019), 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK) *"erginlik onsekiz yaşın doldurulmasıyla başlar;evlenme kişiyi ergin kılar ve onbeş yaşını dolduran küçük, kendi isteği ve velisinin rızasıyla mahkemece ergin kılınabilir"* diyerek çocuk kavramını tanımlamıştır (Erişim Adresi: [https://www.mevzuat.gov.tr]. Erişim Tarihi: 4/7/2019).

Uluğtekin (1991) 765 sayılı eski Türk Ceza Kanunu'na atıfta bulunarak şunlardan bahsetmiştir: "Çocuk, gelişim dönemlerini tamamlayan, toplumsal anlamda bir birey olmaya hazırlanan 18 yaşından küçük bireylerdir. Hukuk düzeni 11 yaşını doldurmuş 16 yaşına basmamış bireyleri küçük, 16 yaşına basmış 18 yaşını doldurmamış bireyleri çocuk olarak tanımlamaktadır (edi: Solak, 2009).

Çocukluk, fiziksel ve psikolojik açıdan bir gelişmemişliği ifade eder. Böyle bakıldığında fiziksel ve ruhsal gelişimini tamamlamamış olan bireye "çocuk" denir. Bu bağlamda değerlendirildiği zaman söz konusu kavram net bir şekilde tanımlanmış ve gerekli kapsamı işaret etmiş olur. Çocuğun gelişmesi belli bir süreç gerektirir. Bu nedenle de çocukluk devresinin sınırları ile ilgili tartışmaların nedeni, büyük ölçüde bireyin zihinsel, sosyal, fiziksel, duygusal gelişim özelliklerinin birbirinden farklı zaman dilimlerinde gerçekleşmesidir (Sarpdağ, 2008).

Çocuklara ilişkin özel kurallar doğum öncesinden itibaren 18 yaşını doldurıncaya kadar olan döneme uygulanır. Türkiye'de çocuk hakları ihlallerini önleme, onlara saygıyı sağlama ve onları ilerletme amacına yönelik, ceza hukuku, medeni hukuk, iş hukuku ve sosyal hizmetler alanlarında yasal düzenlemeler bulunmaktadır (Kaboğlu, 2018).

Sosyal Çalışma Danışmanı ve ISPCAN eski başkanı Jeny Gray'in de bahsettiği gibi ülke bazında bakıldığında BMÇHS'nin uygulanmasını sağlayacak yasal düzenlemelerin varlığı çok önemlidir. Bu yasal düzenlemelerin katkısıyla, çocuklar zarar gördüğünde ya da bu yöndeki kaygıların olduğu durumlarda koruma ve kollama için harekete geçilebilir; söz konusu çocuklar ve ailelerinin etkilenebilecekleri zararların önü alınabilir (Yay.Haz.:Dağlı, 2016)

Sözlüklerde "insan yavrusu" olarak geçen çocuk erişkin insanın "küçüğü" değildir. Farklı bir varlık, farklı bir dünyadır (Sevük 1998, s.:1). Bu kavram hukuksal

açıdan değerlendirildiği zaman, kavramın geçerli olduğu ülkenin yasaları ön plana çıkmaktadır. Hangi yaşın altındaki kişilerin çocuk sayılacağı o ülkenin yasalarıyla şekillenir. Ülkemizde, kanunlarımızda belirlendiği şekliyle, 18 yaşın altındaki bireyler çocuk olarak sayılmakla beraber bu yaş sınırı dünya üzerinde 16 ile 21 arasında değişmektedir (Attar, 2010).

Bireyin çocuk olarak kabul gördüğü dönemde zihinsel ve bedensel gelişimi son bulmamıştır. Bu nedenle çocukların özel ilgi ve korunmaya ihtiyaçları vardır. Çocukların da temel insan haklarından yararlanmalarının sağlanabilmesi için tüm alanlarda hem ulusal hem de uluslar arası çapta ayarlamalar yapılmıştır. "Çocukluk" çağının gelecekteki yaşama hazırlanan bir zaman dilimi olarak benimsenmesiyle, çocuğun kendine has bir şahsiyet olduğuna, bir birey olduğuna dikkat edilerek, çocukların bilgi alması, zihinsel ve bedensel gelişiminin güvenceye alınması, sevgi dolu ve mutlu bir ortamın sağlanmasına yönelik çalışmalar hukuksal alanda da gerçekleştirilmektedir (Moroğlu, 2003).

Çocuk, toplumun geleceğini çizen en temel yapı taşıdır. Çocukların gelecekte insan haklarını sağlıklı bir şekilde kullanabilmesi şu an haklarının korunup kollanmasına bağlıdır. Bu bağlamda çocuk haklarının da bir insan hakkı alt başlığı sayılabileceği unutulmamalıdır.

Çocukluğun literatürde farklı yazarlar tarafından farklı şekillerde açıklanmasına rağmen çocuk suçluluğu kavramı özelinde değerlendirildiğinde çocukluğun psikolojik ve hukuktaki tanımlamaları öne çıkmaktadır.

Çocukluk dönemleri aşağıdaki şekilde sınıflandırılabilir:

A. <u>Bebeklik dönemi 0-2 yaş:</u> Bu devrede, bebeğin ihtiyaçları, algıları ve kendini ifade yolları ağız bölgesinde yoğunlaşmıştır.

B. İlk Çocukluk Dönemi 2-6 yaş: Bazen okul öncesi dönemi olarak isimlendirilen bu devre sosyal ilişkilerde olduğu kadar bilinçli döneme girme, dilde, kişilik gelişiminde de önemli değişimlerin olduğu bir dönemdir.

C. Orta Çocukluk Dönemi-okul çağı 6-12 yaş: Okul çağı ya da orta çocukluk, öncesi dönemden değişik olarak, toplumda gittikçe artan bir rol aldığı sakin ve düzenli bir büyüme dönemidir.

D. Ergenlik Dönemi 12-18 yaş: Ergenlik, zihinsel, psikolojik, sosyal, biyolojik açıdan bir gelişme ve olgunlaşmanın yer aldığı çocukluktan yetişkinliğe geçiş dönemidir. Bu dönemde çocuk duygusal, coşkun ve taşkındır; ilişkilere çabuk girer ve bunlar çabuk bozulur; çevresinden kolay etkilenir, sürekli olarak ilgiyi üzerine çekmeye çalışır. Ayrıca, meslek seçimi, karşı cinsle ilişki kurma, bağımsızlık kazanma, anne-babadan uzaklaşma gibi önemli birçok problem de bu dönemde meydana gelir (Akyüz, 2000, s.:63-66).

Gençlik, çocuklukla erişkinlik arasında ruhsal olgunlaşma, gelişme ve yaşama hazırlık devresidir. Ergenlikle başlayan büyüme gençlik çağının sonlarında ruhsal, bedensel ve cinsel olgunlaşma ile tamamlanır. Gençlik ya da ergenlik dönemi büyüme ve gelişmenin hızlı olduğu, cinsel özelliklerin belirdiği 2-3 yıllık süreci içerir. Bireysel, çevresel, genetik, ailevi birçok özelliğe bağlı olarak başlangıç ve bitiş yaşları değişmekle birlikte gençlik çağı genellikle 12-21 yaşlarını kapsar.

Çocukluk dönemi, sürekli alıcı, bencil, beklemeyi bilmeyen bir dönemken ergenlik ya da ilk gençlik çeşitli kaygılar ve çalkantılar içinde geçen bir zaman dilimidir.

Ergenlik evresi, Yörükoğlu'nun (2000) ifadesiyle gençlik, içindeki dönemlere baktığımızda, çoğu uzman 12-15 yaş dolaylarını karşıtlık, dengesizlik olgularıyla geçen olumsuz bir süreç olarak değerlendirmiştir. Sonrasında gelen 16-21 yaş evresi olumluluk dönemi olarak nitelendirilir (Yavuzer, 1986, s.:31).

Çeşitli unsurlar her yazar ve kaynak açısından farklı tanımlanmakla birlikte, 12-25 yaş aralığındaki gençlik dönemi kişinin toplumsal nitelik kazandığı bir arayış dönemidir. Bu dönemde ergen neye değer vereceğini, kim olduğunu, amacını, kime bağlanıp inanacağını keşfetmeye çalışır (Yavuzer, 1986, s.:34). Ergenlik döneminden yetişkinliğe geçerken çocuk, yetişkinliğin eşiği olacak pek çok biyolojik değişimi deneyimlemekte ve yeni davranışlar, değerler ve beceriler geliştirmektedir (Bartollas ve Schmalleger, 2017)

Bu tanımlamaların yanı sıra; çocuk kavramının daha iyi anlaşılması için, çocuk haklarına da göz atılması gerekir:

1- **Çocuğun Kişisel (Medeni) Hakları** (Yaşama ve Maddi Manevi Varlığı Geliştirme, Beden Bütünlüğü ve Bedenin Saldırıya Karşı Dokunulmazlığı, Onur ve Saygınlığının Korunması, Özel Yaşamın Gizliliği ve Haberleşme Özgürlüğünün Korunması, Eşit Muamele Görme Hakkı ve Ayrımcılık Yasağı, Çocuğun Vicdan, Düşünce ve Din Özgürlüğü, Çocuğun Dernek Kurma ve Toplantı Yapma Özgürlüğü, Çocuğun Görüşlerini Açıklama ve Görüşlerinin Dikkate Alınmasını İsteme Hakkı).

2- **Çocuğun Ekonomik ve Sosyal Hakları** (Çocuğun Sağlık Hakkı ve Çocuğun Sosyal Güvenlik Hakkı).

3- **Çocuğun Kültürel Hakları** (Çocuğun Eğitim Hakkı, Özel Eğitim Gerektiren Çocukların Eğitim Hakkı, Çocuğun Bilgi Edinme ve Zararlı Yayınlara Karşı Korunma Hakkı).

4- **Suça Sürüklenen Çocuğun Hakları:** "Suça sürüklenen çocuklar" hakkında çocuk adalet sisteminde düzenlemelere yer veren ilkeler BMÇHS nin 2, 3, 6, 12 ve 17 nci maddelerinde; "ayrımcılık yasağı", "çocuğun yüksek yararı", "yaşama ve gelişme hakkı", "çocuğun görüşlerine saygı ilkesi", "çocuğun bilgilenme hakkı" ve Anayasamızın 36 ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6 ncı maddesinde "adil yargılama ilkesi" olarak geçmektedir.

BMÇHS (Erişim Adresi: [http://cocukhaklari.barobirlik.org.tr]. Erişim Tarihi: 3/7/2019), TCK (Erişim Adresi: [https://www.mevzuat.gov.tr]. Erişim Tarihi: 4/7/2019), Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu (Erişim Adresi: [http://www.mevzuat.gov.tr]. Erişim Tarihi: 19/7/2019), Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun (Erişim Adresi: [http://www.mevzuat.gov.tr]. Erişim Tarihi: 19/7/2019), ÇKK (Erişim Adresi: [http://www.mevzuat.gov.tr]. Erişim Tarihi: 4/7/2019), Pekin Kuralları(Birleşmiş Milletler Çocuk Adalet Sisteminin Uygulanması Hakkında Asgari Standart Kurallar) (Erişim Adresi: [http://cocukhaklari.barobirlik.org.tr]. Erişim Tarihi: 19/7/2019) ve Yakalama, Gözaltına Alma Ve İfade Alma Yönetmeliği (Erişim Adresi: [http://www.mevzuat.gov.tr]. Erişim Tarihi: 27/7/2019) "suça sürüklenen ya da ihmal veya istismar edilen çocuklar" hakkında Mustafa Kemal Atatürk'ün, "Çocuklar her türlü ihmal ve istismardan korunmalı, Onlar her koşulda yetişkinlerden daha özel ele alınmalıdır." (Erişim Adresi: [https://onedio.com]. Erişim Tarihi: 20/7/2019) sözünde de dediği gibi düzenlemelere yer vermektedir (Akyüz, 2000, s.:364-454).

BMÇHS'de adı anılan temel ilkelere paralel olarak özetle Anayasamızın 41. ve 61. Maddelerinde rastlanmaktadır. Sosyal yaşantımızın temelini oluşturan ve her türlü insan hakkının ve dolaysıyla çocuk haklarının da teminatı olan Anayasamız da bu maddeler şu şekilde geçmektedir:

"Ailenin korunması ve çocuk hakları"

"Madde 41"

"Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır."

"Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar."

"Her çocuk, korunma ve bakımdan yararlanma, yüksek yararına açıkça aykırı olmadıkça, ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahiptir."

"Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır."

"Sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler:"

"Madde 61"

"(...)"

"Devlet, korunmaya muhtaç çocukların topluma kazandırılması için her türlü tedbiri alır."

"Bu amaçlarla gerekli teşkilat ve tesisleri kurar veya kurdurur." (Erişim Adresi: [https://www.mevzuat.gov.tr]. Erişim Tarihi: 3/7/2019).

Çocuk adalet sistemi tesisindeki amaç çocuğun toplumla bütünleşmesini sağlamak ve sonucunda onu topluma kazandırmaktır. Bu husus, çocuğun suçlu davranışı alışkanlık haline getirmesinin önünü almakla mümkün kılınabilir. Var olan bu sistemdeki amaç mutlak olarak mağdurun korunması ya da suçun önlenmesi değildir (İpek, 2014, s.:16-21).

Yine BM'ce kabul görmüş Birleşmiş Milletler Çocuk Adalet Sisteminin Uygulanması Hakkında Asgari Standart Kurallar'ında (Pekin Kuralları) (Erişim Adresi: [http://cocukhaklari.barobirlik.org.tr]. Erişim Tarihi: 19/7/2019) "*çocuk, mevcut hukuk sistemi içinde işleyebileceği bir suçtan dolayı kendisine büyük insanlardan farklı davranılması gereken kişi*" şeklinde tanımlanmaktadır. Çocuk sözcüğü ile henüz 18 yaşını doldurmamış kimseler kabul edilmektedir (Sevük, 1998, s.:3). Anayasamızın 90. Maddesine göre; *"Usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir."* (Erişim Adresi: [https://www.mevzuat.gov.tr]. Erişim Tarihi: 3/7/2019). Bu sözleşme bu madde uyarınca kanun hükmündedir.

BMÇHS'nin *"İşkence ve özgürlükten yoksun bırakmaya karşı korunma hakkı-Madde 37"* ve *"Adil yargılanma hakkı ve çocuğa özgü adalet sisteminin ilkeleri-Madde 40"* uyarınca ulusal mevzuatımızda gerekli düzenlemeler yapılmıştır (Erişim Adresi: [http://cocukhaklari.barobirlik.org.tr]. Erişim Tarihi: 3/7/2019). "Çocuklara özgü güvenlik tedbirleri" kenar başlıklı TCK nın 56. Maddesi *"Çocuklara özgü güvenlik tedbirlerinin neler olduğu ve ne suretle uygulanacakları ilgili kanunda gösterilir."* demektedir (Erişim Adresi: [https://www.mevzuat.gov.tr]. Erişim Tarihi: 4/7/2019). Kural olarak buradan anlaşılması gereken 5395 sayılı ÇKK'dır. Korunma ihtiyacı olan çocukların, tedbir kararı vermeye görevli mahkeme tarafından haklarında ÇKK m.5'e göre tedbir kararları verilebilir. Bu kararlar, Çocuk Koruma Kanununa Göre Verilen Koruyucu Ve Destekleyici Tedbir Kararlarının Uygulanması Hakkında Yönetmelik (Erişim Adresi: [http://www.resmigazete.gov.tr]. Erişim Tarihi: 4/7/2019) hükümlerince uygulanır:

Burada şunu belirtmek gerekir ki, çocuklara yönelik olarak verilebilecek tedbir kararları sadece ÇKK da yer almaz. Hakim somut olayın özellikleri ve çocuğun ahlakî-psikolojik yapısını dikkate alarak TMK ve Sosyal Hizmetler Kanunu'nda (Erişim Adresi: [http://www.mevzuat.gov.tr]. Erişim Tarihi: 19/7/2019) geçen kanunların uygulanmasına da karar verebilir (İpek, 2014, s.:27-39).

1.1.2 Suç Kavramı

Her bir bilim dalı açısından bu kavramın tanımı da çocukta olduğu gibi değişiklik arz edebilir. Hukuk gibi bazı bilimler suçu net ifadeler ile ortaya koyabilirken, bu kriminoloji için bu kadar mümkün değildir. Burada suç kurallardan sapan bir insan eylemi olarak açıklanabilir. Bir başka deyişle suç, hukukun belli bir yaptırıma bağladığı, kendisine has özellikleri olan, bilinçli bir insani faaliyettir (Dönmezer, 1994, s.:45).

Suç, topluma zarar verdiği ya da tehlikeli olduğu kanun koyucu tarafından kabul edilen ve belirtilen eylemdir. Buradan hareketle, Gillin suçu şu şekilde tarif etmektedir: "Suç sosyal bakımdan zararlı olduğuna, kanaat ve düşüncelerini uygulamak gücüne sahip bulunan bir grup tarafından inanılan hareketlerdir." (Dönmezer, 1994, s.:48-49)

Birey diğer insanlarla sürekli etkileşim halindedir. Bu yönüyle insan sosyal bir varlıktır. Bununla birlikte birey zaman zaman içinde yaşadığı topluluğa ters düşen hareketlerde bulunabilir. Aynı zamanda kimileri de bu davranış şeklini alışkanlık haline getirebilir. Suç olarak tanımlanan bu tutumlar, farklı şekillerde yaptırımlarla karşılık bulurlar. Bu yaptırımlar toplum içinde kınama, devlet eliyle kanunlar, yönetmelikler ve cezalar, küçük ve resmi olmayan gruplar içinde de o grubun kurallarıyla vücut bulurlar (Kaner, 1992, s.:473).

Bu kavrama yönelik olarak geçmişten günümüze birçok bilim insanı çeşitli kuram ve yaklaşımlar ortaya koymuştur. Suç kavramına sosyolojik yönden yaklaşım

uygulaması, 19. yüzyılın başlarından itibaren yavaş yavaş ortaya çıkmaya başlamıştır. Sosyoloji bilimsel bir disiplin olarak gelişirken suç kavramını insanın tutum ve eylemlerinin sosyal kökenlerine dayandıran açıklamalara bağlamaya çalışmıştır. Sykes'ın da belirttiği gibi, suçun sebebi konusunda sosyolojik teoriler başlıca üç unsura bağlanarak açıklama yapmaktadır; bu unsurlar sosyal değerler, sosyal yapılar ve sosyal normlardır.

Sosyal değerler, toplum içinde işleyen ve değerlendirmelerde kullanılan standartlardır. Sosyal sistemlerin yapılarını oluşturan sosyal statüler gereği kişi, toplum hayatında belirli rolleri oynamak durumundadır. Kişinin işgal ettiği statü, sosyal mevki ve bunlara bağlı roller ise amaçlarını gerçekleştirebilecek araçları ona sağlar veya sağlayamaz. Sosyal normlar, toplumsal hayatta insan ve grupların tavır ve hareketlerini örgütleyen ve otorite taşıyan kural ve standartlardır (Dönmezer, 1994, s.:342).

Çalışma parametrelerini daha iyi açıklayabilmek adına kültürel aktarım (sosyal ekoloji) kuramları, ayırıcı çağrışımlar (ayırıcı birleşimler) kuramı, kontrol kuramı ve toplumsal öğrenme kuramına değinilmiştir.

1.1.2.1 Temel Sosyolojik Yaklaşımlar

Bu yaklaşımlar suçluluğu bireyin içinde yaşadığı sosyal çevreye bağlı olarak sosyal yapılar, süreçler ve tepkiler açısında açıklarlar (Kaner, 1992, s.:485).

1.1.2.1.1 Sosyal Yapı Kuramları

Sosyal yapı kuramları suçluluğu, alt sınıf çevrelerinde egemen şartlara gösterilen uyum açısından ele alır (Kaner, 1992, s.:486).

1.1.2.1.1.1 Kültürel Aktarım (Sosyal Ekoloji) Kuramları

Bu kuramlar suçu, çevrenin değişimi ile birlikte ortaya çıkan sosyal değişmenin bir fonksiyonu olarak açıklamaya çalışırlar (İçli, 2004, s.:95).

Shaw ve McKay yoksul kesimlerde ve sosyo-kültürel seviyesi düşük bölgelerde suç oranında görülen farklılığı sosyal değerler ve kurumlar açısından açıklamaya çalışmışlardır. Shaw ve McKay'e göre birbiriyle çatışan iki değer örüntüsüyle büyüyen genç erkekler birisini seçmeye zorlanırlar. Bu şekilde bir ortamda yetişen genç erkekler sokak çeteciliğinin yerleşmiş bir kurum haline gelmesine, zamanla da suç davranışının yaygınlaşmasına neden olmaktadır (Kaner, 1992, s.:486).

Shaw ve McKay'in yaptığı bir çalışmadan çıkan bazı sonuçlar;

1. Suç oranlarının şehirde farklı bir dağılımı vardır.
2. Merkeze yakınlıkla suç oranları doğru orantılıdır.
3. Bazı bölgelerde etnik nüfusun yapısı ne olursa olsun suç oranı yüksektir şeklindedir (İçli, 2004, s.:99).

1.1.2.1.2 Sosyal Süreç Kuramları

Bu kuramlar insan davranışlarını etkileyen çeşitli sosyo-kültürel kurumları, ilişkileri ve süreçleri ele almaktadır. Sosyal yapı kuramcılarının aksine gençlerin yaygın olan inanç ve değerleri paylaştıklarını ancak herhangi bir sosyal tabakada var olabilecek belirli koşulların onları suça itebileceğini öne sürmektedir. Yani, gençlerin yasalara muhalif davranıp davranmadıklarının sosyal faktörlerini açıklamaya çalışır (Kaner, 1992, s.:488).

1.1.2.1.2.1 Ayırıcı Çağrışımlar (Ayırıcı Birleşimler) Kuramı

Krohn, Massey ve Skinner'in belirttikleri gibi kriminolojideki sosyal öğrenme kuramı, ayırıcı birleştirmeler ile edimsel koşullanmanın bir karışımıdır. Sutherland'e göre yasalara muhalif olan ve birey için önemli olan kişilerin desteğiyle suçlu davranış ve tutumlar kazanılır (Kaner, 1992, s.:488).

1.1.2.1.2.2 Kontrol Kuramı

Bu teorilerle ilgili ilk çalışma Nye'ye aittir. Nye, çocuk suçluluğunun öğrenme süreci sonucu ortaya çıktığını ifade etmekle birlikte, bunun kontrol eksikliğinden de kaynaklanabileceğini ileri sürer (İçli, 2004, s.:124).

Hirschi suçlu davranışı bireyin toplumla kurduğu bağlara dayanarak açıklamaktadır. Bu bağlar zayıfladığında ya da koparıldığında birey suçlu davranışına yönelebilir (Kaner, 1992, s.:490).

1.1.2.2 Temel Psikolojik Yaklaşımlar

Psikolojik yaklaşımlar bireyi davranışa sevk eden güdüleyicilere, bireysel ve kişilerarası dinamiklere odaklanmakta ve bireylerin kendileri için önemli olan kişilerle ve yakın çevresiyle yaşantılarının sonucunda oluşan psikopatoloji nedeniyle suça yöneldiklerini kabul etmektedirler (Kaner, 1992, s.:477).

1.1.2.2.1 Toplumsal Öğrenme Kuramı

Sosyal öğrenme teorileri, suçun, suçlu faaliyetle ilgili normların, değerlerin ve davranışların öğrenilmesinin bir ürünü olduğunu kabul eder. Bu kuramın en önemli temsilcisi Gabriel Tarde'dır ve taklit teorisini öne sürmüştür. Tarde'ın tezine göre,

bireyler bir elbise modelini kopya eder gibi davranış kalıplarını taklit ederler (İçli, 2004, s.:111-112).

Burada çocuğun ne öğrendiği önemlidir. Belirli davranışların ödüllendirilmesi, o davranış şeklinin ilerde tekrarı olasılığını artıracaktır. Tam aksine, cezalandırılan davranışın ise tekrarı ihtimali azalacaktır.

Bu kurama göre suçlu davranışlar pekiştirme, model alma ve taklit yoluyla öğrenilir. Başarılı örneklerin eksikliği ve başarısızlığı sık yaşamış olmak da suçluluğa götürebilir. Eğer suç davranışlarına yönelen kişilere verilen ceza, bireyin bu davranışından elde ettiği faydaya ağır basmaz ve kanunlar bu davranış seçeneklerini artıracak imkânlar sunmazsa, ceza ne kadar ağır olursa olsun suçlu davranış devam edecektir (Kaner, 1992, s.:480-481).

Burada fert, yemek yemeyi, oturup-kalkmayı insanlarla iletişim kurmayı nasıl öğreniyor ise, hayatı boyunca suçlu davranışını da aynı psikolojik öğrenme süreci içinde kazanabilir (Dönmezer, 1994, s.:345).

Bunların yanısıra sosyal yapı kuramlarının içerisinde fonksiyonalist kuramlar, alt sınıf kültür çatışması kuramı, sosyal zorlama engellenme (gerilim) kuramı, fırsat kuramı ve alt kültür teorileri de yer almaktadır. Ayrıca sosyal süreç kuramları dahilinde etkisizleştirme, sosyal öğrenme-davranış kuramları ile kapsama kuramları ve sosyal tepki kuramları başlığı altında etiketleme ile çatışma kuramları da vardır. Temel psikolojik yaklaşımlar başlığı altında psikanalitik kuram, operant koşullanma (ayırıcı güçlendirme) kuramı, bilişsel-gelişimsel kuramlar, gerçeklik terapisi ve etkileşim analizi; biyolojik yaklaşımlar başlığı altında yapısal bozukluğu temel alan görüşler, genetik faktörler ve biyokimyasal faktörler; diğer yaklaşımlar-teoriler başlığı altında klasik ekol, neo-klasik ekol, pozitif ekol, kartografik (coğrafi) ekol ve feminist teoriler yer alır (Kaner, 1992; İçli, 2004; Dönmezer, 1994).

1.1.3 Çocuk Suçluluğu Kavramı

Hiçbir çocuk sosyal, antisosyal veya suçlu olarak dünyaya gelmez. Toplumsallaşma sürecinde çocuğun yaşadığı bir problem iyi bir sosyal uyumu engelleyebilir. İyi bir sosyal uyumu engelleyen birçok etken vardır. En önemlisi aileden gelen olumsuz etkilerdir. Sosyal davranış biçimlerinin yetersiz ve olumsuz olduğu ailelerde çocuklar, ev dışında da sosyal uyum gösteremezler. Ailelerde çocukların model alacağı kişiler zayıf ve yetersiz ise ev dışındaki sosyal uyumları ciddi bir biçimde engellenir (Yavuzer, 2016, s.21-23).

Seyhan ve Bahar'ın (2006) Farrington'dan (1986) aktardığına göre suç işleme oranı genellikle onlu yaşlarda (13-19) tavan yaparken, yirmili yaşlarda düşüşe geçmektedir. Bu konu hem kesitsel araştırmalarda hem de uzun dönemli araştırmalarda teyit edilmiştir. Ayrıca İngiltere'de yapılan araştırmalar da konuyu destekler niteliktedir (edi.:Erçetin, 2006, s.:3-4).

Seyhan ve Bahar'ın (2006) Klein'dan (1984) aktardığına göre genç suçlular çoğunlukla bir suç türünde uzmanlaşmaktansa kolaylıkla başka suç türleri arasında geçiş yapabilmektedir. Yani, herhangi bir suç türünde deneyim kazanma, başka bir suç türünün kapısını aralayabilmektedir. Varsayım araştırmalarca desteklenmektedir (edi.:Erçetin, 2006, s.:5).

Çocuk suçluluğu ilerleyen yıllarda, toplumsal öğrenme kuramının da ışığında, yetişkin suçluluğuna dönüşebilme ihtimali açısından tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de büyük bir sorundur. Küçükler tarafından zanlısı olunan gasp, kapkaç, kavga, cinayet, yaralama gibi şiddet içerikli suçlar ülkemizde de nitelik ve nicelik itibariyle artış göstermektedir. Gerekli önlemlere başvurulmadığında çığ gibi büyüyen bu gidişatla baş etmek çok zor olacaktır (Seyhan ve Bahar, edi.:Erçetin, 2006, s.:38).

Ülkemizde çocuk suçluluğunun nedenleri olarak Kavgacı ve Erzurumluoğlu (1998) sosyo-ekonomik mahrumiyeti, eğitim ve iş imkânlarının yetersizliğini, ailevi

problemleri, ebeveynlerden birinin veya her ikisinin olmamasını vb. faktörleri göstermektedirler (Seyhan ve Bahar; edi.:Erçetin, 2006, s.:3-4).

Çocuk suçluluğunun nedenleri genel olarak üç ana başlıkta toplanır: Biyolojik, psikolojik ve sosyolojik. Biyolojik çalışmalar, yetişkin suçluluğunda olduğu gibi, kanunlara muhalif davranan çocukların kalıtımsal olarak bozukluğu olan, endokrin dengesizliği bulunan ve beyin patolojisi olan kişiler olduklarını savunurlar. Psikolojik teoriler sapmış bireyin psikopatolojisi üzerinde dururlar. Sosyolojik teoriler ise, suçlu oranlarındaki değişmeleri sosyal yapı ile açıklamaya çalışırlar.

Çocuk suçluğu üzerinde ailenin rolü büyüktür. Bu kapsamda sosyalizasyon süreci, aile içi etkileşim, aile yapısı, ailenin sosyo-ekonomik durumu, annenin çalışması, aile içinde başka suçlu bireylerin varlığı gibi durumlar çeşitli araştırmacılar tarafından incelenmiştir.

Kanunda; *"Suça süklenen çocuk: Kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuk"* olarak tanımlanmaktadır. Yapılan çalışmalarda suça sürüklenen çocuğun (SSÇ) evinde aşağıdaki durumlardan bir veya birkaçına birden rastlanmaktadır:

1- Ailenin üyeleri arasında suçlu veya alkolik birey olması,

2- Parçalanmış aileler (çeşitli nedenlerle ebeveynlerden bir veya her ikisinin de olmayışı),

3- Hane içinde herhangi bir ihmal ya da istismar olgusunun SSÇ tarafından yaşanması veya ebeveynlerden bir veya her ikisinde de fiziksel bir özür nedeniyle kontrol eksikliği yaratması,

4- Ev nüfusunun fazla kalabalık olması, evde aşırı baskı veya kıskançlık gibi duyguların yoğun olması, ebeveynlerden birinin aşırı hâkimiyeti,

5- İşsizlik, yetersiz gelir gibi ekonomik huzursuzluklar ve annenin ev dışında çalışması.

Siegel'in (2002) ifadelerine göre ailenin parçalanması, ailenin ihmali, ailenin sapması ve aile çatışması; antisosyal davranışlar ve çocuk suçluluğuyla ilişkilidir. Bu unsurlar arasındaki etkileşim suçlu davranışını artırabilir.

İçli'nin (2004) Gibbons'tan (1970) alıntıladığına göre çocuk suçluluğu konusundaki tüm teorilerin bazı ortak noktaları vardır:

1- Kolluk kuvvetleri ve yargı organlarıyla muhatap olan çocuklar, genelde ciddi bir suç işlemiş olan kişilerdir ve onların 'suçlu' olarak etiketlenmeleri bahsi geçen kurumların özelliklerine bağlıdır

2- Suçlu çocukların çoğu kişilik yapısı bakımından normal kişilerdir. Her ne kadar haklarında işlem yapılmış olan çocuklar, otoriteye isyan ve düşmanca tavırlar sergileseler de, bu tavır şeklini yasal işlemler sürecinde edinmiş olabilirler.

3- Suçluluk çok faktörlü bir olgudur. Her bir suç çeşidi için farklı nedensellik süreçleri ortaya konabilir.

4- Suçlu davranış sosyalizasyon süreci boyunca öğrenilir.

5- Suçlu rolünün öğrenilmesi, suçun yoğun olduğu toplumlarda daha kolaydır ve daha sık görülür.

6- Bazı suçlu rolleri, diğer sosyal-yapısal değişkenler yanında sosyal sınıfların sosyalizasyonundaki değişimlerin ve yaşam deneyimlerinin sonucudur.

7- Bazı suçlu rolleri, sosyal sınıfa bağlı olmaksızın aile ve diğer sosyalizasyon deneyimleri tarafından üretilir. Bu konuda ebeveynin reddi ya da sapmış cinsel sosyalizasyon gibi örnekler verilebilir.

8- Kolluk kuvvetleri ve yargı organları hem sapmış bireyin tanımlanmasında hem de sapmış rollerin devamlılığında önemli rol oynarlar (İçli, 2004, s.:336-354).

Çocuk suçluluğunda önemli bir etken olan aile içi iletişimde başrol ebeveynlerindir. Anne-babaların çocuklara karşı olumsuz tavırları çocukta sosyal uyum bozukluklarına sebep olabilir. Anne-babaların çocukluklarında yaşadıkları

olumsuzluklar, içinde yaşadıkları toplumun kültürel değerleri, anne-babaların çocuk anlayışı, çocuk yetiştirme konusundaki güven, bilgi, tecrübe eksikliği ya da yoksunluğu ve çocuk sayısı gibi unsurlar anne-babanın çocuklara karşı takındıkları tavırlarda etkili olmaktadır (Yavuzer, 2016, s.:121-122).

Parçalanmış ailede çocuğun bakımı ile ilgilenen kişiler önem arzeder. Yapı bakımından bozulmuş ailede yetişen çocuk, bulunduğu aile gerekli işlevi yerine getiremediği için birçok fırsattan yoksun yetişmektedir. Yanlış davranışlar ve işlediği kusurlar nedeniyle kanunla ihtilafa düşmektedir (Yavuzer, 2016, s.:132-133).

Sosyal bilimciler ve eğitimcilerin suçluluğun öğrenilen bir süreç olduğunu kabul etmesiyle birlikte çocuğun suça sürüklenmesinde ailedeki kötü örneklerin rolü ortaya çıkmıştır. Kendi davranışlarını yönlendirebilen, eleştirebilen ve denetleyebilen ve bu şekilde çocuklarına örnek olan, onları eğiten ebeveynler ve ailenin öğrenim durumunun önemi büyüktür. Ailenin çekirdek, geniş vb. yapıda olması da çocuğun sosyal uyumunu etkileyen bir diğer etkendir (Yavuzer, 2016, s.:133-139).

Okul çocuğun örgütlü, kurumsal ve toplumsallaştırma tekniği yüksek yapıyla karşılaştığı ilk yerdir. Okulda roller, sorumluluklar ve uyulması gereken yazılı kurallar vardır. Yapılan araştırmalar göstermiştir ki; okulda uygulanacak yanlış pedagojik yöntemler ve kurallar, çocuğun karakterinde devamlı bir zarar meydana getirebilir (Harmancı ve Terkeşli; edi.:Erçetin, 2006, s.:192).

Wyatt ve Powell (1988) ile Whitcomb'un (1992) aktardığı bilgiler şu şekildedir: "Cinsel istismar mağduru çocuk ve gençlerin etkileri uzun süren ve çok çeşitli olan, girift problemlere maruz kalabileceklerini terapistler ortaya koymuştur. Bunlar psikolojik problemler, fiziksel yan etkiler, zihinsel etkiler, davranış bozuklukları, kendi kendine zarar verici tepkiler, psikopatolojik yan etkiler ve cinsel düzensizliklerdir".

Davranış bozuklukları kapsamında düşmanca ve saldırgan davranışlar, sinir krizleri, uyuşturucu ve/veya uyarıcı madde kullanma, suç işleme, içine kapanma ve suistimalli davranışın tekrarı görülür (Seyhan; edi.:Erçetin, 2006, s.:111).

Yavuzer'in (2016) ifadesiyle; ergenlik döneminde suça yönelten etkenleri hızlı bir bedensel ve ruhsal değişim, kalıtımsal nedenler, zekâ potansiyelinin sınırlılığı olarak sayabileceğimiz gibi çocukluk dönemine kadar uzanan yetersiz sevgi ve eğitim hataları olarak ortaya çıkabilir. Bunlara ek olarak değişen ahlâk kuralları, değer yargılarının yarattığı karmaşayı, hızlı ve düzensiz sanayileşme ve kentleşmeyi, köyden kente göçleri ve ekonomik bunalımları da ergeni suça sürükleyen etkenler arasında sayabiliriz (Yavuzer, 2016, s.:30).

TCK çocuk kavramını yaş temelinde 'yaş küçüklüğü' kenar başlıklı 31. maddesinde şu şekilde açıklamaktadır:

"Yaş küçüklüğü:"

"Madde 31"

"Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmamış olan çocukların ceza sorumluluğu yoktur. Bu kişiler hakkında, ceza kovuşturması yapılamaz; ancak, çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulanabilir."

" Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olanların işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılayamaması veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmemiş olması hâlinde ceza sorumluluğu yoktur. Ancak bu kişiler hakkında çocuklara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. İşlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin varlığı hâlinde, bu kişiler hakkında suç, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde oniki yıldan onbeş yıla; müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde dokuz yıldan onbir

yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Diğer cezaların yarısı indirilir ve bu hâlde her fiil için verilecek hapis cezası yedi yıldan fazla olamaz."

" Fiili işlediği sırada onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında suç, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde onsekiz yıldan yirmidört yıla; müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde oniki yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Diğer cezaların üçte biri indirilir ve bu hâlde her fiil için verilecek hapis cezası oniki yıldan fazla olamaz." (Erişim Adresi: [https://www.mevzuat.gov.tr]. Erişim Tarihi: 4/7/2019).

Uluslararası sözleşmeler, Anayasamız ve Kanunlarımız gereğince kendi sorumluluk alanlarında görev yapmak ve "*korunmaya muhtaç olan, ihmal ve istismara maruz kalan, bulunan, evden veya kurumdan kaçan, mülteci, refakatsiz, sokakta yaşayan, sokakta çalıştırılan, oturduğu yeri haber vermekten aciz, hakkında koruma, ıslah ve/veya tedavi tedbiri alınan, suça maruz kalan, suç işlediği şüphesi altında bulunan, kimliği tespit edilemeyen çocuklara yönelik olarak polis tarafından yürütülecek hizmetleri düzenlemek"* için Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde Çocuk Şube Müdürlükleri/Büro Amirlikleri kurulmuştur (Erişim Adresi: [http://cocukhaklari.barobirlik.org.tr]. Erişim Tarihi: 27/7/2019).

Ayrıca bununla birlikte yine uluslararası sözleşmeler ve Anayasamız ışığında Çocuk Mahkemeleri ve Çocuk Ağır Ceza Mahkemeleri kurulmuş ve adli sistemde ÇKK ile gerekli düzenlemeler yapılmıştır. *"Çocuk mahkemesi, asliye ceza mahkemesi ile sulh ceza mahkemesinin görev alanına giren suçlar bakımından, suça sürüklenen çocuklar hakkında açılacak davalara bakar. Çocuk ağır ceza mahkemesi, çocuklar tarafından işlenen ve ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren suçlarla ilgili davalara bakar"* (Erişim Adresi: [http://www.mevzuat.gov.tr]. Erişim Tarihi: 4/7/2019).

Bu araştırmanın birincil amacı; Ankara'da tek bir mahkeme kayıtları ile sınırlı olmak üzere çocukları suça sürükleyen faktörleri belirlemektir. Bu sayede çocuk

suçluluğu oranını azaltacak müdahaleler ve gerekli tedbirler alınarak sorunun düzeltilmesi için katkı sağlanabilir. İkincil amaç ise, çocuk suçluluğu konusunda ileride yapılması muhtemel bilimsel çalışma ve projelere dayanak oluşturmaktır.

2.GEREÇ VE YÖNTEM

04/06/2018-17/10/2018 tarihleri arasında, 2011-2015 yılları arasında Ankara 2. Çocuk Mahkemesi'nde görülüp hükme varılan dava dosyalarının tutulmuş kayıtları, geriye dönük olarak incelenerek değerlendirilmiştir. Bu mahkeme dosyalarında varolan suça sürüklenen çocukların sosyo-demografik özelliklerinin yanı sıra suçla ilgili olmak üzere; kaçıncı suç, tekrar eden suç çeşidi, suç geçmişi(hangi suçlar?), ıslahevine/çocuk eğitim evine girme durumu-girme nedenleri, suça sürükleyen-sürükleyenler/azmettiren-azmettirenlerin varlığı ve kim olduğu, suç bölgesi, suç yeri, suç işleme tarihlerinin mevsimsel dağılımları, suç zamanı, suçu kaç kişi ile birlikte işlediği, birlikte suç işlediği kişilerin yaşı, suç çeşidi sorularına yanıt aranmıştır.

Ayrıca bu soruların yanı sıra çocukların suç sırasında alkollü olup olmadığı, suç sırasında uyuşturucu/uyarıcı madde etkisinde olup olmadığı, suç aleti kullanıp kullanmadığı ve türü/ne olduğu, kim tarafından yakalandığı, yakalanma sırasında mukavemette bulunup bulunmadığı, gözaltına alındığındaki sağlık raporu durumu, tutuklama tedbiri kararı verilip verilmediği, hakkında verilen mahkeme kararı ile ilgili cevaplar aranmıştır.

Bilgi kayıt formunda geçen; 5395 sayılı ÇKK'ya göre koruyucu ve destekleyici tedbir kararı verilip verilmediği, koruma tedbiri kararı verilip verilmediği sorularıyla ilgili veriler gizlilik prosedürü çerçevesinde ayrı bir dosyada tutulduğu için ulaşılamamıştır.

Suça sürüklenen çocukların beraber yaşadıkları kişilerle ilgili olarak; birlikte yaşadığı kişilerin psikolojik ya da fiziksel bir hastalığı olup olmadığı ve bu konuda destek alıp almadığı, birlikte yaşadığı kişilerin eğitim durumu, birlikte yaşadığı kişilerin suç geçmişi(hangi suçlar?), birlikte yaşadığı kişilerin cezaevine girme durumu-konusu, birlikte yaşadığı kişilerin sigara kullanıp kullanmadığı ve geçmişi ve kim olduğu, birlikte yaşadığı kişilerin alkol kulanıp kullanmadığı ve geçmişi ve kim olduğu, birlikte yaşadığı kişilerin uyuşturucu/uyarıcı madde kullanıp

kullanmadığı ve geçmişi ve kim olduğu, birlikte yaşadığı kişilerin intihar girişimi olup olmadığı sorularına cevaplar araştırılmıştır.

Suça sürüklenen çocukların yöneldikleri mağdurlarla ilgili olarak da; suçu işlerken kaç mağdurun hedef alındığı, mağdurların sosyo-demografik özellikleri, mağdurun suç geçmişi (hangi suçlar?), mağdurun olay esnasında alkol/uyuşturucu-uyarıcı madde etkisinde olup olmadığı incelenmiş ve bilgi bulunmaya çalışılmıştır.

Ankara 2. Çocuk Mahkemesi'nde 2011-2015 yılları arasında karara bağlanan 4120 dosya çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. Güven limiti %10, güven düzeyi % 97 kabul edildiğinde örneklemin 114 dosyadan oluşması gerektiği EpiİnfoTM İstatistik programı kullanılarak StatCalc ile hesaplanmıştır (Erişim Adresi: [https://www.cdc.gov]. Erişim Tarihi: 19/11/2019). Ölçüt örneklem yöntrmiyle seçilen 114 dosyadan, dosya bilgileri çalışılan soru formu için yeterli olan 107 dosya verisi değerlendirilmeye alınmıştır. Söz konusu 107 dava dosyasında 125 tane SSÇ vardır.

Elde edilen veriler SPSS 25.0 programı aracılığıyla verinin nitel veya nicel olma durumuna göre istatistiksel frekans dağılımları yapılmıştır. Bu araştırma Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun 03/11/2017 tarih ve 93586998/28308/37882 sayılı izni ile yapılmış ve çalışmaya konu dosyalardaki kişilerin bilgileri gizli tutulmuş, kişi mahremiyeti korunarak araştırmanın amaçları dışında kullanılmamıştır.

3.BULGULAR

Çalışma sonunda elde edilen bulgular, tablo ve metinler halinde sunulmuştur.

3.1. Suça Sürüklenen Çocukların Sosyo-demografik Özellikleri

Çizelge 3.1. Suça sürüklenen çocukların cinsiyet dağılımları

	N	%
Erkek	106	84,8
Kız	19	15,2
TOPLAM	125	100,0

Suça sürüklenen çocukların cinsiyet dağılımları ile ilgili bilgi Çizelge 3.1'de verilmiştir. Çocukların büyük kısmının (%84,4) erkek çocuğu olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.2. Suça sürüklenen çocukların yaş dağılımı

	N	%	N	%
12	2	1,6	21	16,8
13	10	8,0		
14	9	7,2		
15	20	16,0	104	83,2
16	33	26,4		
17	51	40,8		
TOPLAM	125	100,0	125	100,0

Suça sürüklenen çocukların yaş dağılımları Çizelge 3.2'de verilmiştir ve bir olgu TCK m.33'de *"...onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olanlara ilişkin hükümleri, onsekiz yaşını doldurmuş olup da yirmibir yaşını doldurmamış olan sağır ve dilsizler hakkında da uygulanır."* şeklinde belirtildiği için 17 yaş grubundaki olgular arasına dahil edilmiştir.

125 suça sürüklenen çocuğun yaş dağılımları; TCK m.31'de *"Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olanların…"* ve *"Fiili işlediği sırada onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler…"* şeklinde belirtildiği üzere ve cezalarından farklı indirimler öngörüldüğü için iki gruba ayrılmıştır.

125 suça sürüklenen çocuktan, 21'i (%14,8) küçük yaş grubunda bulunmaktadır. Bunlardan 2'si (%1,6) 12 yaşındadır ve en küçük grubu oluşturmaktadır. 104'ü (%83,2) büyük yaş grubunda bulunmaktadır. Bunlardan 51'i (%40,8) 17 yaşındadır ve en büyük grubu oluşturmaktadır.

Çizelge 3.3. Suça sürüklenen çocukların eğitim durumu*

	N	%
Okuryazar	8	6,4
İlkokul	25	20,2
Ortaokul	89	71,8
Lise	2	1,6
TOPLAM	124	100,0

*1olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların eğitim durumları ile ilgili bilgiler Çizelge 3.3'te verilmiştir ve buna bakıldığında 89 (%71,8) kişiyle en fazla olgunun ortaokul mezunu olduğu, 2 (%1,6) kişinin ise lise mezunu olduğu tespit edilmiştir.

Suça sürüklenen çocukların medeni halleri dağılımına bakıldığında 122 (%97,6) olgunun bekâr olduğu, diğer 3 (%2,4) olgudan birinin gayriresmî evli, ikisinin evli olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3.4. Suça sürüklenen çocukların çalışıp-çalışmama durumları*

	N	%
Çalışanlar	72	64,3
Çalışmayanlar	40	35,7
TOPLAM	112	100,0

*13 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların çalışma durumlarıyla ilgili bilgiler Çizelge 3.4'te verilmiştir.

Çizelge 3.5. Suça sürüklenen çocukların iş dağılımları*

	N	%
Yarı zamanlı çalışanlar	24	33,3
İşçi	21	29,2
Kuaför	10	13,9
İşi olmayanlar	6	8,3
Diğer	11	15,3
TOPLAM	72	100,0

*5 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların işleri ile ilgili bilgiler Çizelge 3.5'te verilmiştir. 125 olgudan 48'inin öğrenci olduğu tespit edilmiştir. 24 (%33,3) olgunun yarı zamanlı olarak çalıştığı ve bunun en yüksek oranı oluşturduğu saptanmıştır. Suça sürüklenen çocuklardan 6'sının (%8,3) işinin olmadığı tespit edilmiştir. Suça sürüklenen çocuklardan yarı zamanlı çalışanlar, diğer grubunda yer alanlar, işçi ve kuaför olanlar hakkında ayrıntılı bilgi EK-4'te verilmiştir.

Çizelge 3.6. Suça sürüklenen çocukların engellilik durumları*

	N	%
Engel durumu olmayanlar	119	98,3
Engel durumu olanlar	2	1,7
TOPLAM	121	100,0

*4 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların engellilik durumlarıyla ilgili bilgiler Çizelge 3.6'da verilmiştir.

Çizelge 3.7. Suça sürüklenen çocukların psikolojik ya da fiziksel bir hastalığı olup olmadığı ve bu konuda destek alıp almadıkları*

	N	%
Psikolojik ya da fiziksel bir hastalığı olmayan	75	79,8
Psikolojik ya da fiziksel bir hastalığı olan	19	20,2
TOPLAM	94	100,0

*31 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların psikolojik ya da fiziksel bir hastalığı olup olmadığı ve bu konuda destek alıp almadıkları ile ilgili bilgi Çizelge 3.7'de verilmiştir. Psikolojik ya da fiziksel bir hastalığı olan 19 (%20,2) olgu vardır. Bunların 17'sinin psikolojik ya da fiziksel bir hastalığı vardır ve bu konuda destek almışlardır, birisinin psikolojik ya da fiziksel bir hastalığı vardır ancak bu konuda desteği reddetmiştir ve birisinin de psikolojik ya da fiziksel bir hastalığı vardır ancak bu konuda destek alıp almadığı bilinmemektedir.

Suça sürüklenen çocukların intihar girişimine ilişkin dosyalarda herhangi bir kayıt bulunamamıştır.

Yaptığımız araştırmada, suça sürüklenen çocukların sigara, alkol veya uyuşturucu-uyarıcı madde kullanıp kullanmadıkları ve geçmişleri ile ilgili dağılımları da incelenmiş ancak dava dosyalarında bu 3 soruya ilişkin sağlıklı veriye ulaşılamamıştır. Sadece suça sürüklenen çocukların 17'sinin (%13,6) hiç sigara deneyimi olmadığı, 25'inin (%20) hiç alkol deneyimi olmadığı ve 37'sinin (%29,6) hiç uyuşturucu-uyarıcı madde denemedikleri yönünde güvenilir veri elde edilmiştir.

Çizelge 3.8. Suça sürüklenen çocukların doğum yerleri

	N	%
Ankara içi	90	72,0
Ankara dışı	35	28,0
TOPLAM	125	100,0

Suça sürüklenen çocukların doğum yerleri dağılımı Çizelge 3.8'de görülmektedir. Bununla ilgili ayrıntılı bilgi EK-5'te verilmiştir.

Çizelge 3.9. Suça sürüklenen çocukların ikamet yerleri

	N	%
Keçiören	35	28,0
Mamak	22	17,6
Altındağ	22	17,6
Yenimahalle	17	13,6
Çankaya	8	6,4
Pursaklar	6	4,8
Etimesgut	4	3,2
Sincan	3	2,4
Gölbaşı	1	0,8
Elmadağ	1	0,8
Ankara dışı	6	4,8
TOPLAM	125	100,0

Suça sürüklenen 125 çocuğun ikamet yerleri ile ilgili bilgi Çizelge 3.9'da verilmiştir. Çizelge incelendiğinde 35 (%28) olgunun Keçiören'de, 1'er (%0,8) olgunun Gölbaşı ve Elmadağ'da ikamet ettikleri ve bu şekilde en yüksek ve en düşük oranları oluşturdukları görülmüştür. Ankara dışı olarak kaydedilen 6 (%4,8) olgunun 3'ü Bursa, birer tanesi de Diyarbakır, Konya ve Kütahya'da ikamet etmektedirler.

Çizelge 3.10. Suça sürüklenen çocukların kardeş sayıları*

	N	%
0	7	6,8
1	33	32,4
2	32	31,4
3 ve üzeri	30	29,4
TOPLAM	102	100,0

*23 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların kardeş sayılarıyla ilgili bilgiler Çizelge 3.10'da verilmiştir.

Çizelge 3.11. Suça sürüklenen çocukların aile durumu*

	N	%
Çekirdek	79	68,1
Parçalanmış	26	22,4
Diğer	11	9,5
TOPLAM	116	100,0

*9 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların aile durumları ile ilgili bilgi Çizelge 3.11'de verilmiştir. Çizelge incelendiğinde 79 (%68,1) olgunun çekirdek ailede yaşadığı görülmüştür. Diğer kategorisinde yer alan 5'i geniş ailede ve 6'sı seçeneklerden hiçbirine girmemekte; tek ebeveynli olarak yaşamaktadır.

Çizelge 3.12. Suça sürüklenen çocukların ebeveynlerinin durumu*

	N	%
Sağ-Evli	83	72,2
Sağ-Boşanmış veya Sağ-Ayrı	24	20,8
Diğer	8	7,0
TOPLAM	115	100,0

*10 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların ebeveynlerinin durumları ile ilgili bilgi Çizelge 3.12'de verilmiştir. Çizelgede görüldüğü üzere, en sık 83 (%72,2) ile ebeveynleri sağ ve evli olan olgular vardır. 24 (%20,8) olgunun ebeveynleri ise sağ ve boşanmış veya sağ ve ayrıdır. Sağ ve boşanmış kavramı ebeveynlerin hayatta olduklarını ve resmi evliliklerinin bittiğini ifade ederken sağ ve ayrı kavramı ebeveynlerin hayatta olduklarını ve resmi evliliklerini sonlandırmadıkları ancak ayrı yaşadıklarını ifade eder. Diğer kategorisindeki 8 (%7,0) olgu ile ilgili ayrıntılar EK-6 da verilmektedir.

Çizelge 3.13. Suça sürüklenen çocukların birlikte yaşadıkları kişiler*

	N	**%**
Ailesi ile yaşayanlar	78	66,7
Annesi ya da babası ile yaşayanlar	22	18,8
Diğer	17	14,5
TOPLAM	117	100,0

*8 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların kiminle yaşadıkları ile ilgili bilgiler Çizelge 3.13'te verilmiştir. Diğer kategorisinde 17 (%14,5) olgunun olduğu ve bunların 7'sinin geniş ailede, 2'sinin geniş aile ve sokaklarda, birer olgunun da anneanne ve dede ile, sevgi evinde, kendi başına, abisi ile, abisi-kardeşi ile, halası ile, çocuk yetiştirme yurdunda, eşi ile yaşadığı saptanmıştır. Ailesi ile yaşayanlar 78 (%66,7) olgu sayısıyla en yüksek oranı oluşturmaktadır.

Çizelge 3.14. Suça sürüklenen çocukların evindeki kişi sayısına göre dağılımı*

	N	%
4 ve altı	58	52,3
5 ve üstü	53	47,7
TOPLAM	111	100,0

*14 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların evinde kaç kişi oldukları ile ilgili bilgiler Çizelge 3.14'te verilmiştir. Suça sürüklenen çocukların kaç kişi ile birlikte yaşadıkları incelendiğinde 58 (%52,3) olgu 4 ve daha az sayıda kişi ile yaşadığı belirlenmiştir. Bu olgulardan 3'ü iki kişi ile, 17'si üç kişi ile ve 38'i dört kişi ile yaşamaktadır. 53 (%47,7) olgu 5 ve daha fazla kişiyle yaşamaktadır. Bunlardan 29'u beş, 13'ü altı, 8'i yedi, birer tanesi de sekiz, dokuz ve on kişiyle yaşamaktadır.

Çizelge 3.15. Suça sürüklenen çocukların birlikte yaşadıkları kişilerin sosyo-ekonomik durumları*

	N	%
Düşük (<2000 TL)	63	57,3
Orta (2000-4000 TL)	36	32,7
Yüksek (4000> TL-..)	9	8,2
Diğer	2	1,8
TOPLAM	110	100,0

*15 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların birlikte yaşadıkları kişilerin sosyo-ekonomik durumları ile ilgili bilgi Çizelge 3.15'te verilmiştir. Görüldüğü üzere çocukların büyük kısmı düşük gelir düzeyindeki kişilerle yaşamaktadır. Diğer kapsamında birer adet sevgi evinde ve çocuk yetiştirme yurdunda kalan olgu vardır.

3.2 Suçla İlgili Bilgiler

Çizelge 3.16. Suça sürüklenen çocukların kaçıncı suçları olduğuna dair dağılım*

	N	%
Bu dosya ilk suçu olanlar	103	83,7
Bu dosya 2. veya daha fazla suçu olanlar**	20	16,3
TOPLAM	123	100,0

*2 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların incelenen dosyadaki suçlarının kaçıncı suçları olduğu sorusuna aranan yanıtta elde edilen veriler Çizelge 3.16'da verilmiştir ve 103 (%83,1) olgunun adlî sicil kayıtlarının (ASK) olmadığı yani incelenen dosyadaki suçlarının ilk suçları olduğu tespit edilmiştir. Adlî sicil kayıtlarına göre 5'inin 2., 2'sinin 4., 3'ünün 5., 3'ünün 10., 2'sinin 14., birer tanesinin de 3., 6., 11., 12., 20. suçları olmak üzere 20 (%16,3) suça sürüklenen çocuk belirlenmiştir.

Çizelge 3.17. Suça sürüklenen çocukların tekrar eden suç çeşidi*

	N	%
Kovuşturma aşamasındaki ilk suçu olanlar	103	85,1
Çeşitli suçlar	14	11,6
Diğer	4	3,3
TOPLAM	121	100,0

*4 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların tekrar eden suç çeşidi ile ilgili bilgiler Çizelge 3.17'de verilmiştir. Çizelgede görüldüğü gibi 103 (%85.1) olguyla kovuşturma aşamasındaki ilk suçu olanlar, en yüksek orana sahiptir. Çeşitli suçlar kategorisinde 6

hırsızlık, 2 mala zarar verme ve birer tane de mala zarar vermenin nitelikli halleri, yağma, kasten yaralama, nitelikli hırsızlık-konut dokunulmazlığının ihlali-mala zarar verme, mala zarar verme-nitelikli hırsızlık, nitelikli hırsızlık-konut dokunulmazlığının ihlali vardır. 6 olgunun adlî sicil kayıtlarında hırsızlık suçunun birden fazla kere olduğu anlaşılmaktadır. Diğer kategorisindeki 3 olgunun tekrar eden suç çeşidi yoktur, sabıka kayıtları vardır ancak aynı suçu birden fazla kere işlememişlerdir. 1 olgunun ise tekrar eden suç çeşidi hükmün açıklanmasının geri bırakılması nedeniyle 3 yıl denetimli serbestliktir (HN3DS).

Çizelge 3.18. Suça sürüklenen çocukların suç geçmişleri*

	N	**%**
Yok	103	83,7
1 tane suç	5	4,1
2 ve daha fazla suç	15	12,2
TOPLAM	123	100,0

*2 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların suç geçmişlerine göz atıldığında 103 (%83,7) olgunun suç geçmişi yoktur. Suça sürüklenen çocukların suç geçmişlerinde 1 tane suç bulunananlar ile 2 ve daha fazla suç bulunanlar konusundaki ayrıntılar EK-7'de verilmiştir.

Çizelge 3.19. Suça sürüklenen çocukların ıslahevine veya çocuk eğitim evine girme durumları*

	N	**%**
Girmemiş olanlar	99	83,2
Girmiş olanlar	20	16,8
TOPLAM	119	100,0

*6 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların ıslahevine veya çocuk eğitim evine girme durumları-girme nedenleri ile ilgili sorudaki bulgular Çizelge 3.19'da verilmiştir. Islahevine veya çocuk eğitim evine girdiği tespit edilen 20 (%16,8) olgudan 7 (%35)'sinin girme nedenleri hakkında veri elde edilememiştir. Diğer 13 (%65) olgudan 3'ünün hırsızlık suçundan, 3'ünün nitelikli hırsızlık suçundan, birer tanesinin de nitelikli yağma, yağma, birden fazla kişi tarafından birlikte yağma, gasp, uyuşturucu ve mevcut dosyasından başka bir suçtan ıslahevine veya çocuk eğitim evine girdiği; bir çocuğun da mevcut dosyasından başka bir suçtan hükümlü olduğu saptanmıştır.

Çizelge 3.20. Suça sürüklenen çocukları suça sürükleyen-sürükleyenler ya da azmettiren-azmettirenlerin varlığı ve kim oldukları*

	N	**%**
Yok	101	94,4
Var ve bunların arkadaş, akraba ya da tespit edilemeyen bir kişi olduğu	6	5,6
TOPLAM	107	100,0

*18 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukları suça sürükleyen-sürükleyenler ya da azmettiren-azmettirenlerin varlığı ve kim oldukları ile ilgili bulgular Çizelge 3.20'de verilmiştir.

İncelenen mahkeme dosyalarında var olan veriler arasında suça sürüklenen çocukların suç işleme nedenlerine ilişkin herhangi bir veri bulunamamıştır.

Çizelge 3.21. Suça sürüklenen çocukların suç bölgeleri dağılımı*

	N	%
Keçiören	34	27,5
Altındağ	22	17,7
Yenimahalle	20	16,1
Mamak	19	15,3
Çankaya	15	12,1
Pursaklar	6	4,8
Gölbaşı	1	0,8
Diğer	7	5,7
TOPLAM	124	100,0

*1 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların suç bölgeleri ile ilgili bilgiler Çizelge 3.21'de verilmiştir. Diğer kategorisinde 7 (%5,7) olgu vardır ve bunlardan biri sanal ortamda, 3'ü telefonla ve 3'ü de Ankara ilinin tespit edilemeyen bir noktasında suç işlemiştir. Suç bölgelerinin dağılımına göre 34 (%27,5) olguyla Keçiören ilçesi en yüksek orana sahiptir ve onu Altındağ ilçesi (%17,7) takip etmektedir. 1 (%0,8) olguyla Gölbaşı ilçesi en düşük orana sahiptir.

Çizelge 3.22. Suça sürüklenen çocukların suç yeri dağılımları*

	N	%
Açık alan	66	54,1
Kapalı alan	54	44,3
Diğer	2	1,6
TOPLAM	122	100,0

*3 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların suç yeri dağılımları ile ilgili bilgi Çizelge 3.22'de verilmiştir. Diğer kategorisinde 2 (%2,5) olgu vardır. Bu olguların 1'i suçu sanal ortamda, biri hem açık hem kapalı alanda işlemişlerdir.

Çizelge 3.23. Suça sürüklenen çocukların suç işleme tarihlerinin mevsimsel dağılımları

	N	**%**
İlkbahar-yaz aylarında suça sürüklenme	68	54,4
Sonbahar-kış aylarında suça sürüklenme	57	45,6
TOPLAM	125	100,0

Suça sürüklenen çocukların suç işleme tarihlerinin mevsimsel dağılımları ile ilgili bilgi Çizelge 3.23'te verilmiştir.

Çizelge 3.24. Suça sürüklenen çocukların suç zamanı dağılımları*

Gündüz	66	55,0
Gece	54	45,0
TOPLAM	120	100,0

*5 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların suç zamanı dağılımları ile ilgili bilgi Çizelge 3.24'te verilmiştir.

Çizelge 3.25. Suça sürüklenen çocukların suçu kaç kişi ile birlikte işledikleri*

	N	%
Tek başına işleyenler	69	56,1
Bir kişi ile birlikte	27	21,9
İki kişi ile birlikte	18	14,6
Diğer	9	7,4
TOPLAM	123	100,0

*2 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların suçu kaç kişi ile birlikte işledikleri ile ilgili bilgi Çizelge 3.25'te verilmiştir. Bulgulara bakıldığında suçu tek başına işleyenlerin oranının 69 (%56,1) olarak en yüksek olduğu, belirlenmiştir.Diğer kategorisinde 9 (%7,4) olgu vardır. Bu kategorideki, 3 (%33,3) olgu üçer kişi ile, 5 (%55,6) olgu dörder kişi ile ve 1 (%11,1) olgu beş kişi ile birlikte suç işlemiştir.

Çizelge 3.26. Suça sürüklenen çocukların birlikte suç işlediği kişilerin yaş özellikleri*

	N	%
Tek başına işleyenler	69	59,0
Kendisinden büyüklerle işleyenler	29	24,8
Diğer	19	16,2
TOPLAM	117	100,0

*8 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların birlikte suç işlediği kişilerin yaş dağılımları ile ilgili bilgi Çizelge 3.26'da verilmiştir. Diğer kategorisinde 19 (%16,2) olgu vardır. Bu olgulardan 7'si (%37) yaşıtı ya da yaşıtlarıyla, 4'ü (%21) küçük ve büyüklerle,

4'ü (%21) sadece küçük ya da küçüklerle, 2'si (%10,5) küçük-yaşıt-büyüklerle, 2'si (%10,5) yaşıt-büyüklerle suça yönelmiştir.

Çizelge 3.27. Suça sürüklenen çocukların işledikleri suç çeşidi dağılımları

	N	**%**
Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar	41	32,8
Malvarlığına Karşı Suçlar	25	20,0
Çeşitli Suçlar	24	19,2
Şerefe Ve/Veya Hürriyete Karşı Suçlar	16	12,8
Bağlantılı Suçlar	10	8,0
Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar Ve/Veya Bağlantılı Şerefe Karşı Suçlar	5	4,0
6136 Sayılı Kanuna Muhalefet Ve Dolayı Suçlar	4	3,2
TOPLAM	125	100,0

Suça sürüklenen çocukların sürüklendikleri suç çeşitleri ile ilgili bilgi Çizelge 3.27'de verilmiştir. Çocukların sürüklendikleri suç çeşitleri incelendiğinde; Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçların 41 (%32,8) olguyla en yüksek oranda olduğu, 6136 Sayılı Kanuna Muhalefet ve Dolayı Suçların 4 (%3,2) olguyla en düşük oranda olduğu saptanmıştır.

Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar kasten yaralama ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçlarını içermektedir ve ayrıntıları EK-8'de verilmiştir.

Malvarlığına Karşı Suçlar; mala zarar verme, mala zarar vermenin nitelikli halleri, hırsızlık, nitelikli hırsızlık, güveni kötüye kullanma suçlarından bir veya birkaçını kimi olgularda biraraya toplar. Bu kategorinin ayrıntısı EK-8'de verilmiştir.

Çeşitli Suçlar kategorisi; 1-Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak, 2-Suç uydurma, 3-Görevi yaptırmamak için direnme, 4-Trafik güvenliğini tehlikeye sokma, 5-Mala zarar verme ve kasten yaralama ve hakaret, 8-Resmi belgede sahtecilik, 9-Çocuğun kaçırılması ve alıkonulması, 10-Çocukların cinsel istismarı ve konut dokunulmazlığının ihlali, 11-Orman Kanunu'nun 110/3. maddesine aykırılık, 12-Hükümlü veya tutuklunun kaçması, 13-Ölçme, Seçme Ve Yerleştirme Merkezi Hizmetleri Hakkında Kanuna muhalefet, 14-Tehdit ve mala zarar verme, 15-Birden çok evlilik, hileli evlenme, dinsel tören, 16-Nitelikli hırsızlık ve konut dokunulmazlığının ihlali ile 17-Banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçlarından oluşur. Bu kategoriyle ilgili ayrıntılı bilgi EK-8'de verilmiştir.

Şerefe Ve/Veya Hürriyete Karşı Suçlar hakaret, tehdit, kişilerin huzur ve sükununu bozma suçlarını kapsar. Ayrıntıları EK-8'de yer almaktadır.

Bağlantılı suçlar kategorisinde yer alan her olgu, dava dosyasında hem nitelikli hırsızlık hem mala zarar verme hem de konut dokunulmazlığının ihlali suçlarını işlemiştir. Bu kategoriye bağlantılı suçlar denilmesinin sebebi, tek bir amaç doğrultusunda failin bu üç suçu işlemesindendir. Konuyla ilgili ayrıntılı bilgi EK-8'de verilmiştir.

Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar Ve/Veya Bağlantılı Şerefe Karşı Suçlar kapsamında neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama, kasten yaralama, hakaret suçları vardır. Ayrıntılar EK-8'de verilmiştir.

6136 Sayılı Kanuna Muhalefet Ve Dolayı Suçlar kapsamında 6136 Sayılı Kanuna Muhalefet (Ruhsatsız ateşli silahlarla mermileri satın alma veya taşıma veya bulundurma), genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçları vardır. Konuyla ilgili ayrıntılar EK-8'de verilmiştir.

Suça sürüklenen çocukların, suç sırasında alkollü olup olmadıkları hakkında mahkeme dosyalarından yeterli bilgi alınamamıştır. Yalnızca alkol durumunun belirtildiği 32 çocuktan 7'sinin (%21,9) suç sırasında alkollü olduğu bilgisine ulaşılmıştır.93 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların, suç sırasında uyuşturucu-uyarıcı madde etkisinde olup olmadıkları konusunda mahkeme dosyalarında hiçbir olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Çizelge 3.28. Suça sürüklenen çocukların suç aleti kullanma durumları*

	N	**%**
Kullanmayanlar	75	62,0
Kullananlar	46	38,0
TOPLAM	121	100,0

*4 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların suç aleti kullanma durumları Çizelge 3.28'de verilmiştir. Kullananılan suç aletine ilişkin ayrıntılar EK-9'da verilmiştir.

Suça sürüklenen çocukların kim tarafından yakalandıkları incelendiğinde; 115 (%94,3) olgunun polis tarafından yakalandığı belirlenmiştir. 7 (%5,7) olgu diğer grubunda sınıflandırılmıştır. Bunların 1'i (%14,3) jandarma, 5'i (%71,4) vatandaş tarafından yakalanmış; 1'i (%14,3) olay anında Çocuk ve Gençlik Ceza İnfaz Kurumu'ndadır. 3 olgu hakkında ise herhangi bir veriye ulaşılamamıştır.

Suça sürüklenen çocukların yakalanma sırasında mukavemette bulunup bulunmadıkları incelendiğinde; 90 (%90,9) olgunun yakalanma sırasında mukavemette bulunmadığı, 9 (%9,1) olgunun ise yakalanma sırasında mukavemette bulunduğu tespit edilmiştir. 26 olgu hakkında ise veri elde edilememiştir.

Çizelge 3. 29. Suça sürüklenen çocukların gözaltına alındığındaki sağlık raporu durumları*

	N	**%**
Fizik muayene doğal	79	76,7
Basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif nitelikte yaralanma	24	23,3
TOPLAM	103	100,0

*22 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların gözaltına alındığındaki sağlık raporları ile ilgili bilgiler Çizelge 3.29'da verilmiştir.

Suça sürüklenen çocuklar hakkında tutuklama tedbiri kararı verilip verilmediği ile ilgili bulgular sonucunda; yalnızca 4 (%3,2) olgu hakkında tutuklama tedbiri kararı verildiği tespit edilmiştir.

Çizelge 3.30. Suça sürüklenen çocukların kovuştuma sonrası haklarında verilen mahkeme kararları

	N	%
HAGB sonucu denetim kararları*	70	56,0
Ceza almış olanlar**	26	20,8
Diğer (Çeşitli kararlar)	29	23,2
TOPLAM	125	100,0

Suça sürüklenen çocukların kovuşturma sonrası haklarında verilen mahkeme kararları ile ilgili bilgi Çizelge 3.30'da verilmiştir. *Bunların 52'si hükmün açıklanmasının geri bırakılması nedeniyle 3 yıl denetimli serbestlik, 14'ü ikişer kere hükmün açıklanmasının geri bırakılması nedeniyle 3 yıl denetimli serbestlik ve 4'ü üçer kere hükmün açıklanmasının geri bırakılması nedeniyle 3 yıl denetimli serbestlik kararı almışlardır.**Bu kategorideki olgular hapis cezası ya da adli para cezası ya da ikisini birden almışlardır. Bu konuyla ve diğer kategorisiyle ilgili ayrıntılar EK-10'da verilmiştir.

5395 sayılı ÇKK'ya göre koruyucu ve destekleyici tedbir kararı verilip verilmediği ve koruma tedbiri kararı verilip verilmediği'ne ilişkin ilgili dosyalarda veri bulunamamıştır.

3.3 Suça Sürüklenen Çocukların Birlikte Yaşadığı Kişiler ile İlgili Bilgiler

Suça sürüklenen 12 (%44,5) olgunun birlikte yaşadığı kişilerin psikolojik ya da fiziksel bir hastalığı yoktur. Çocuklardan 15'inin (%55,5) birlikte yaşadığı kişilerin psikolojik ya da fiziksel bir hastalığı vardır. 98 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Çizelge 3.31. Suça sürüklenen çocukların birlikte yaşadığı kişilerin eğitim durumu*

	N	%
Düşük eğitimli*	34	37,0
Orta ve yüksek eğitimli**	12	13,0
Diğer***	46	50,0
TOPLAM	92	100,0

*33 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların birlikte yaşadığı kişilerin eğitim durumları Çizelge 3.31'de verilmiştir. *Bu gruba hiç okula gitmemiş kişiler, okuryazar olanlar, ilkokul ya da ortaokul mezunu olanlar alınmıştır. **Bu grupta lise, önlisans, lisans ve yüksek lisans mezunları sınıflandırılmıştır. ***Diğer olarak sınflandırılan bu grupta düşük, orta ve yüksek eğitimli kişiler vardır.

Suça sürüklenen çocukların birlikte yaşadığı kişilerin suç geçmişi incelendiğinde 47 (%87) olgunun birlikte yaşadığı kişilerin suç geçmişi yoktur. 7 (%13) olgunun birlikte yaşadığı kişilerin suç geçmişinde hrsızlık gibi adi suçlar, gasp, darp, kasten öldürme, aile içi şiddet, yaralama ve uyuşturucu bulundurmak-yaralama vardır. Çocuklardan 71 olgunun birlikte yaşadığı kişilerin suç geçmişleri hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların birlikte yaşadığı kişilerin cezaevine girme durumu-konusu ile ilgili bulgular incelendiğinde 46 (%88,5) olgunun birlikte yaşadığı kişilerin cezaevine girme durumu yoktur. 6 (%11,5) olgunun birlikte yaşadığı kişilerin cezaevine girme durumu-konusu şu şekildedir: 2 olgunun abileri cezaevinde-konuları bilinmiyor, 1 olgunun baba ve abisi cezaevinde-konuları bilinmiyor, 1 olgunun babası darptan cezaevinde, 1 olgunun babası cezaevinde-konusu bilinmiyor, 1 olgunun iki abisi cezaevinde-konuları bilinmiyor. 73 olgunun

ise birlikte yaşadığı kişilerin cezaevine girme durumu-konusu-süresi ile ilgili veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların birlikte yaşadığı kişilerin sigara kullanıp kullanmadığı, geçmişi ve kim olduğu incelendiğinde olgulardan 4'ünün (%80) birlikte yaşadığı kişilerin sigara kullanımı ve geçmişi yok ve 1'inin (%20) kullanıyor ancak kim olduğu ve geçmişi bilinmiyor şeklinde çeşitli bulgulara ulaşılmıştır. 120 olgunun birlikte yaşadığı kişilerin bu durumları hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların birlikte yaşadığı kişilerin alkol kullanıp kullanmadığı, geçmişi ve kim olduğu sorusunda olgulardan 3'ünün (%60) birlikte yaşadığı kişilerin alkol kullanımı ve geçmişi yok ve 2'sinin (%40) kullanıyor ancak kim olduğu ve geçmişi bilinmiyor şeklinde çeşitli bulgulara ulaşılmıştır. 120 olgunun birlikte yaşadığı kişilerin bu durumları hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların birlikte yaşadığı kişilerin uyuşturucu-uyarıcı madde kullanıp kullanmadığı, geçmişi ve kim olduğu sorusunda; 41 (%89,1) olgunun birlikte yaşadığı kişilerin uyuşturucu-uyarıcı madde kullanımı ve geçmişi yok bulgusuna ulaşılmıştır. Diğer 5 (%10,9) olgunun 2'si hakkında, birlikte yaşadığı kişilerin uyuşturucu-uyarıcı madde kullanımının olmadığı; birer olgu hakkında da baba kullanıyor ancak geçmişi bilinmiyor; baba ve abi kullanıyor ancak geçmişleri bilinmiyor; kardeşi kullanıyor ancak geçmişi bilinmiyor şeklinde çeşitli bulgulara ulaşılmıştır. 79 olgunun birlikte yaşadığı kişilerin bu durumları hakkında veri elde edilememiştir.

Suça sürüklenen çocukların birlikte yaşadığı kişilerin intihar girişimi olup olmadığına ilişkin ilgili dosyalarda veri bulunamamıştır.

3.4 Mağdurlarla İlgili Bilgiler

Suça sürüklenen çocukların 107 dosyada yöneldikleri toplam 119 mağdur olgu vardır. Bunlardan birisi tüzel kişi olduğundan çalışma harici tutulmuştur. Tüm bulgular 118 mağdur olgu üzerinden değerlendirilmiştir.

Çizelge 3.32. Suça sürüklenen çocukların suçu işlerken kaç mağduru hedef aldığı

	N	%
0 mağdur	14	11,2
1 mağdur	88	70,4
2 mağdur	14	11,2
3 veya 4 mağdur	9	7,2
TOPLAM	125	100,0

Suça sürüklenen çocukların suçu işlerken kaç mağduru hedef aldığı ile ilgili bilgiler Çizelge 3.32'de verilmiştir. Çocukların hedef aldıkları mağdur sayısına bakıldığında 88 (%70,4) ile bir mağduru hedef alan olguların en yüksek orana, 3 veya 4 mağduru hedef alan olguların ise 9 (%7,2) ile en düşük orana sahip oldukları saptanmıştır.

Çizelge 3.33. Suça sürüklenen çocukların yöneldiği mağdur cinsiyetleri dağılımı

	N	%
Erkek	84	71,2
Kadın	34	28,8
TOPLAM	118	100,0

Mağdur cinsiyetleri ile ilgili bilgi Çizelge 3.33'te verilmiştir.

Çizelge 3.34. Suça sürüklenen çocukların yöneldiği mağdur yaş dağılımı

	N	%
Çocuk (0-17 yaş arası)	38	32,2
Genç (18-34 yaş arası)	38	32,2
Orta Yaşlı (35-54 yaş arası)	33	28,0
Yaşlı (55+)	9	7,6
TOPLAM	118	100,0

Mağdur yaşları ile ilgili bilgi Çizelge 3.34'de verilmiştir.

Çizelge 3.35. Suça sürüklenen çocukların yöneldiği mağdur eğitim durumları*

	N	%
İlkokul	18	17,1
Ortaokul	36	34,3
Lise	21	20,0
Önlisans	11	10,5
Lisans	15	14,3
Diğer	4	3,8
TOPLAM	105	100,0

*13 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Mağdur eğitim durumları ile ilgili bilgi Çizelge 3.38'de verilmiştir. Mağdur eğitim durumları incelendiğinde 36 (%34,3) olgu ile ortaokul düzeyi eğitim almışların en yüksek, 4 (%3,8) olgu ile diğer grubunun en düşük orana sahip olduğu saptanmıştır. Diğer grubundaki olgulardan 2'sinin okuma yazması yok ve 2'sinin yaşı küçüktür.

Mağdur engel durumları incelendiğinde; mağdurlardan 18 (%94,7) olgunun herhangi bir engeli yoktur. 1 (%5,3) olgunun işitime engeli vardır. 99 olgu hakkında ise herhangi bir veri elde edilememiştir.

Mağdurların psikolojik ya da fiziksel bir hastalığı olup olmadığı konusunda, 5'inin (%83,3) herhangi bir hastalığı olmadığı ve 1'inin (%16,7) hastalığı olduğu ve destek aldığı şeklindedir. 112 olgu hakkında ise herhangi bir veriye ulaşılamamıştır.

İncelenen mahkeme dosyalarında mağdurların intihar girişimi olup olmadığına ilişkin veri bulunamamıştır.

Mağdur doğum yerleri incelendiğinde 69 (%59) olgunun Ankara, 48 (%41) olgunun Ankara dışı doğumlu olduğu tespit edilmiştir. 1 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Mağdurların ikamet yerleri incelendiğinde; 35 (%29,7) olgunun Keçiören ilçesinde, 25 (%21,2) olgunun Yenimahalle ilçesinde, 21 (%17,8) olgunun Mamak ilçesinde, 14 (%11,9) olgunun Çankaya ilçesinde, 14 (%11,9) olgunun Altındağ ilçesinde, 5 (%4,2) olgunun Pursaklar ilçesinde, 1'er (%0,8) olgunun Elmadağ ve Gölbaşı ilçelerinde, 2 (%1,7) olgunun da Ankara dışında ikamet ettiği tespit edilmiştir.

Çizelge 3.36. Suça sürüklenen çocukların yöneldikleri mağdurların medeni halleri dağılımları*

	N	%
Bekar	61	54,9
Evli	44	39,6
Diğer	6	5,5
TOPLAM	111	100,0

*7 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Mağdurların medeni halleri ile ilgili bilgi Çizelge 3.36'da verilmiştir. Diğer kapsamında işlenen 6 (%5,5) olgunun 5'i boşanmış, birinin eşi vefat etmiştir.

Mağdurların aile durumları incelendiğinde 24 (%52,2) olgu parçalanmış, çekirdek ya da belirtilen türlerden hiçbirine uymayan aile yapısına sahiptir. 10 (%21,7) olgu parçalanmış ve 12 (%26,1) olgu çekirdek aile yapısına sahip olduğu belirlenmiştir. 95 olgu hakkında ise hiçbir veri elde edilememiştir.

Mağdurların sigara-alkol-uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanıp kullanmadıkları ve geçmişleri incelendiğinde 2 olgunun herhangi bir bağımlılık yapıcı madde kullanmadığı, 1 olgunun alkol kullandığı, 2 olgunun sigara kullandığı tespit edilmiştir. 113 olgu hakkında ise veri elde edilememiştir.

Çizelge 3.37. Suça sürüklenen çocukların yöneldikleri mağdurların sosyo-ekonomik durumları dağılımı*

	N	%
Düşük (<2000 TL)	24	35,8
Orta (2000-4000 TL)	27	40,3
Yüksek (4000 TL>)	15	22,4
Çalışmayan	1	1,5
TOPLAM	67	100,0

*51 olgu hakkında veri elde edilememiştir.

Mağdurların sosyo-ekonomik durumları dağılımı Çizelge 3.37'de verilmiştir. Görüldüğü gibi 27 (%40,3) olguyla en yüksek oranı orta düzey gelir seviyesine sahip grubun oluşturduğu, en düşük oranı ise 1 (%1,5) olguyla çalışmayanların oluşturduğu saptanmıştır.

Mağdurların suç geçmişi dağılımları incelendiğinde; 12 (%92,3) olgunun herhangi bir suç geçmişinin olmadığı, 1 (%7,7) olgunun yaralama suç geçmişi olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte 105 olgu hakkında herhangi bir veri elde edilememiştir.

Mağdurların olay esnasında alkol ya da uyuşturucu-uyarıcı madde etkisinde olup olmadıkları incelendiğinde; 10 (%62,5) mağdurun olay esnasında alkollü olmadığı ancak uyuşturucu-uyarıcı madde etkisinde olup olmadıklarının bilinmediği ve 6 (%37,5) mağdurun olay esnasında alkol ya da uyuşturucu-uyarıcı madde etkisinde olmadığı tespit edilmiştir. 102 olgu hakkında ise veri elde edilememiştir.

4.TARTIŞMA

4.1 Suça Sürüklenen Çocukların Sosyo-demografik Özellikleri

Bu araştırma, Ankara ilinde suça sürüklenen çocukların Ankara 2. Çocuk Mahkemesi'ne intikal eden dava dosyaları arasından rastgele seçilmiş 107 dosyadaki 125 çocuk üzerine yapılmıştır.

Yaptığımız çalışmadaki 125 olgunun cinsiyetlerine dikkate alındığında bunların %84,8'inin erkek, %15,2'sinin kız olduğu görülmektedir. Yapılmış çalışmalar incelendiğinde erkek olguların birçoğunda ağırlıkta olduğu görülmektedir. Şengül'ün (2012) Ankara'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %99,4'ü, Güral'ın (2009) Erzurum'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %97'si, Göcek'in (2009) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %99'u, Öter'in (2005) Antalya'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %88'i erkektir. Bu çalışmalarla bizim yaptığımız çalışma benzer sonuçlara ulaşmıştır. İçli'nin (2004) de bahsettiği gibi çocuk üzerinde ailenin büyük bir etkisi vardır. Özellikle sosyalizasyon sürecini çocuk aile içinde, aileden aileyle birlikte kazanır. Bu sosyalizasyon sürecinin iyi bir şekilde kazandırılamaması sonucu çocuk suçlu davranışa yönelebilir. Erkek olguların oranının kız olgularınkine baskın çıkması; erkek olguların sosyalizasyon süreci içinde aile içi bağlılıklarının kızlarınkinden daha düşük olmasıyla açıklanabilir.

Suça sürüklenen 125 çocuğun yaş dağılımları incelendiğinde 15-16-17 yaşındakilerin oranının %83,2 ve 12-13-14 yaşındakilerin oranının %16,8 olduğu görülmektedir. Benzer şekillerde ve değişik zamanlarda yapılan birçok çalışmada da buna benzer sonuçlara rastlamak mümkündür. Nitekim Şengül'ün (2012) Ankara'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %58,1'i 15-16-17 yaşında (büyük) ve %41,9'u

12-13-14 yaşındadır (küçük), Aldemir'in (2010) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %64,8'i büyük ve %35,2'si de küçüklerden oluştuğu belirlenmiştir. Güral'ın (2009) Erzurum'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %70,4'ü büyük ve %26,5'i de küçüklerden ibarettir. Göcek'in (2009) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %70'inin büyük ve %30' unun da küçük olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmaların bulguları çalışmamız bulgularıyla paralellik göstermektedir.

Yaptığımız çalışmada suça sürüklenen çocukların eğitim durumlarına bakıldığında büyük kısmının ortaokul mezunu, daha azının ilkokul ve en azının da lise mezunu olduğu tespit edilmiştir. %6,4'ünün okuryazar olduğu saptanmıştır. Göcek (2009) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların en yüksek oranla (%42,5) olguyu ilköğretim mezunu ve en düşük oranla (%7,7) olgunun lise mezunu olduğunu belirlemiştir. Aldemir'in (2010) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %49,2'si ilköğretim, %9,1'i lise mezunuyken; Şengül'ün (2012) Ankara'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %90,3'ü ilköğretim, %9,7'si lise eğitimine sahiptir ve bu bulgular da çalışmamızla benzerlik arz etmektedir.

Yaptığımız çalışmada suça sürüklenen çocukların çalışıp çalışmadıkları ile ilgili bulgularda %64,3'ünün çalıştığı, %35,7'sinin çalışmadığı belirlenmiştir. Bu oranların aksine Eyilik'in (2012) İstanbul'da yaptığı çalışmada %66,2 olgu çalışmakta, %33,8 olgu çalışmamaktadır. Bu çalışma bulguları bizim çalışmamız bulgularına benzer nitelikte olmasından dolayı desteklemektedir. Öter'in (2005) Antalya'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %44'ü çalışmakta,%56'sı çalışmamaktadır. Duman'ın (2019) Denizli'de yaptığı çalışmada %29,1 olgu çalışırken, %70,9 olgu çalışmamaktadır. Bu çalışmalar bulguları ile bizim çalışmamız ile paralellik göstermemektedir. Gabriel Tarde'ın kuramı, çocukların suça sürüklenmesinde bu parametreyi açıklayabilir. Öyle ki, çalışan çocuklar eğer spesifik olarak incelenirse çalıştıkları ortamda suçlu davranışı öğrenme ve bunu taklit etme imkanları daha kolay olacaktır. Bunun yanı sıra Hirschi'nin belirttiği üzere bireyin toplumla, doğal olarak öncelikle aileyle, kurduğu bağlar zayıfladığında ya da

koparıldığında birey suçlu davranışına yönelebilir. Bireyin çalışıyor olması ise bu durumun gerçekleşmesi için uygun zemini hazırlayabilir.

Çalışmamızda incelenen olguların işleri incelendiğinde, çoğunluğunun yarı zamanlı olarak çalıştıkları ve en az kısmının da işsiz olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular Aldemir'in (2010) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olgularla bazı açılardan benzerlik içermektedir. Var olan farklılıklar, iki çalışmanın olguların işlerine yönelik olarak farklı gruplamalar seçmiş olmasından kaynaklanmaktadır. Aldemir %37,4 ile incelenen olguların çoğunluğun işçi olduğunu belirtmişken bizim çalışmamızda bu grup ikinci sırada ve oranı %29,2'dir. İşsiz grubu Aldemir'in çalışmasında %14,6 iken, %4'ü de nitelikli işsizdir ve bu oranların ikisi de en düşük oranlar değildir. Bu oranların da bizim çalışmamızla benzerlik göstermediği görülmektedir. Şengül'ün (2012) Ankara'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %30,9'unun işçi olduğu ve bunun en yüksek oran olduğu görülmektedir. Şengül çalışmasında öğrenci oranını ikinci en yüksek değer olarak %23,9 bulmuştur. %2,6 olarak en düşük oranda kağıt/hurda toplayıcıları tespit etmiştir. Bizim en düşük bulduğumuz işsiz değeri Şengül'ün çalışmasında %21,9 ile üçüncü en yüksek değerdir. Çocukların iş dağılımlarını inceleyen bu çalışmanın bulgularının da bizim çalışmamızla, incelenen meslek gruplarının farklı olmasından dolayı, paralellik göstermediği görülmüştür.

Çalışmamızda incelenen suça sürüklenen çocukların psikolojik ya da fiziksel bir hastalığı olup olmadığı ve bu konuda destek alıp almadıkları sorusu ile ilgili bulgularda araştırma konusu olgulardan büyük kısmının herhangi bir hastalığı olmadığı, az bir kısmının ise hastalığının olduğu belirlenmiştir. Bunlardan %89,4'i (n:17) destek almış, %5,3'ü (n:1) desteği reddetmiştir. %5,3'ünün (n:1) destek alıp almadığı belirlenememiştir. Dursun'un (2019) 4 ilde yapmış olduğu çalışmasında incelenen olguların %10,4'ünün fiziksel hastalığı olduğu, %95,5'inin ruhsal hastalığı olduğu, %74,6'sının düzenli ilaç kullanımının olduğu saptanmıştır. Bu bulgular ile çalışmamız karşılaştırıldığında Dursun'un bulduğu fiziksel hastalığı olan olgularla bizim çalışmamızdaki hastalığı olan olguların oranı paralellik göstermekte, Dursun'un çalışmasındaki ruhsal hastalığı olan olgular bizim çalışmamızla herhangi

bir paralellik göstermemektedir. Ayrıca bizim çalışmamızdaki bir hastalığı olup destek alan olgular oranı ile Dursun'un çalışmasındaki düzenli ilaç kullanımı olan olgular oranı paralellik göstermektedir.

Çalışmamızda suça sürüklenen çocukların doğum yerleri dağılımları incelendiğinde %72'sinin Ankara, %28'inin Ankara dışındaki iller doğumlu olduğu tespit edilmiştir. Şengül'ün (2012) Ankara'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %70,1'i Ankara, %29,3'ü Ankara dışındaki iller doğumludur. Bu bulgular ışığında iki çalışma örtüşmektedir. Öter'in (2005) Antalya'da ve Güral'ın (2009) Erzurum'da yaptığı çalışmada incelenen olguların doğum yerleri dağılımları incelenmiş ancak gruplandırmaların farklı olmasından dolayı herhangi bir kıyaslama yapılamamıştır.

Çalışmamızda suça sürüklenen çocukların ikamet yerleri dağılımı incelendiğinde çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmamız bölgesel sosyokültürel ve suç seviyesini yansıtmamaktadır. Tüm ikamet yeri bulgularında sosyokültürel seviyesi düşük ve suç seviyesi yüksek bölgeler olabilir. Kültürel aktarım (sosyal ekoloji) kuramları ışığında; Shaw ve McKay'in de savunduğu gibi, sosyal olarak öğrenilmiş davranışların bir kuşaktan diğerine aktarıldığı düzensiz şehir bölgelerindeki "suçluluğu destekleyen tutarlı sistemlerin varlığı" olguların suça sürüklenme durumlarını açıklayabilir. Ayrıca bu şekilde bir ortamda yetişen genç erkekler sokak çeteciliğinin yerleşmiş bir kurum haline gelmesine, zamanla da suç davranışının yaygınlaşmasına neden olmaktadır.

Yine bu bulgulara bakıldığında toplumsal öğrenme kuramı çerçevesinde Tarde'ın da dediği şekilde, bireyler bir elbise modelini kopya eder gibi davranış kalıplarını taklit ederler. Bu nedenledir ki, bireyin suç davranışının sıkça görüldüğü bölgelerde yetişmesi; taklit edebileceği, kanunla ihtilaf halindeki davranışları öğrenebileceği imkanları artırarak çocuğun suça sürüklenmesinde etkili olabilir.

Çalışmamızda suça sürüklenen çocukların sigara, alkol veya uyuşturucu-uyarıcı madde kullanıp kullanmadıkları ve geçmişleri ile ilgili olarak az sayıda olgudan net veriler elde edilebilmiştir. Çalışmamız sonucunda, %13,6'sının hiç sigara deneyimi

olmadığı, %20'sinin hiç alkol deneyimi olmadığı ve %29,6'sının hiç uyuşturucu-uyarıcı madde denemedikleri yönünde az sayıda güvenilir veri elde edilmiştir. Öter'in (2005) Antalya'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %22'si sigara içmemekte; %71'i önceden bağımlılık yaratan madde (alkol, hap, bali vb.) kullanmazken %72'si şimdi bağımlılık yaratan madde kullanmamaktadır. Karabulut'un (2006) Niğde'de yaptığı çalışmada incelenen olguların %90,1'inin bağımlılık maddesi kullanmadığı tespit edilmiştir. Göcek'in (2009) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %41'inin herhangi bir madde (Sigara+alkol+uyusturucu+uyarıcı madde) kullanmadığı belirlenmiştir. Şengül'ün (2012) Ankara'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %66,7'sinin madde kullanımı olmadığı belirlenmiştir. Eyilik'in (2012) İstanbul'da yaptığı çalışmada, olguların madde kullanım durumlarını incelemiştir ve %13,85 olgunun madde kullanım durumunun olmadığını belirlemiştir. Lüleci'nin (2014) İzmir'de yaptığı çalışmada incelenen olguların %34,9'u herhangi bir madde (sigara+alkol+uyuşturucu) kullanmamaktadır. Duman'ın (2019) Denizli'de yaptığı çalışmada incelenen olguların %69,1'inin sigara, %98,2'sinin alkol, %94,5'inin uyuşturucu kullanmadığı belirlenmiştir. Bu veriler, bizim araştırmamızda elde edilen verilerin az sayıda olması nedeniyle, kıyaslanamamıştır.

Bu değişken sosyal ekoloji kuramı ışığında açıklanabilir. Shaw ve McKay yoksul kesimlerde ve sosyo-kültürel seviyesi düşük bölgelerde suç oranında görülen farklılığı sosyal değerler ve kurumlar açısından açıklamaya çalışmışlardır. Bu açıdan değerlendirildiğinde bu şekilde bir ortamda yetişen çocuk, bu madde deneyimlerinden dolayı bir grup içerisinde yer almak isteyecek ve yer aldığı akran grupları özellikle sokak çeteciliğini körükleyip suçlu davranışı pekiştirecektir. Bu durumda çocuğun çevresel nedenlerin etkisiyle suça sürüklenebileceği söylenebilir. Aynı zamanda, ayırıcı çağrışımlar kuramı çerçevesinde değerlendirildiğinde, bu tür deneyimi sonucu bir akran grubu içinde yer alan çocuk, grubun içindeki statüsünü sağlamlaştırmak için ve o grup içerisinde değer verdiği kişilerin teşvikiyle kolaylıkla suça sürüklenebilir.

Kontrol kuramı ışığında incelendiğinde, herhangi bir madde kullanımı olan çocuk bu davranışını paylaşabileceği bir grupla yakın iletişim içine girecektir. Bu da, çocuk üzerindeki olumlu ailevi ve toplumsal kontrolü zayıflatacaktır. Bu durum, çocuğun suça sürüklenebilme ihtimalini kolaylaştıracaktır. Ayrıca, toplumsal öğrenme kuramı ışığında incelendiğinde belirli bir madde kullanımı olan çocuk, bu davranışını kolaylıkla gerçekleştirebileceği bir grup içerisinde yer alır. Yer aldığı bu grup, suçlu davranışını öğrenebileceği, taklit edebileceği bir ortama sahipse, bu da çocuğun suça sürüklenmesinde etkili olabilir. Çalışmamızda deneyimi olmayanlar hakkında sağlıklı veriye ulaşılabilmiştir. Bu açıdan bakıldığında, çocukların azınlığının ebeveyn ve sosyal kontrolden olumlu yönde etkilenebilecekleri söylenebilir.

Çalışmamızda incelenen olguların kardeş sayısı dağılımlarına bakıldığında %6,8 olgunun kardeşinin olmadığı; %32,4'ünün bir, %31,4'ünün iki, %29,4'ünün üç ve üzeri kardeşi olduğu tespit edilmiştir. Öter'in (2005) Antalya'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %1'inin bir, %9'unun iki, %90'ının 3 ve üzeri kardeşi olduğu belirlenmiştir. Bu veriler, çalışmamız bulgularıyla paralellik göstermemektedir. Göcek'in (2009) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %48'inin kardeşinin olmadığı ya da 1 veya 2, %52'sinin 3 ve üzeri kardeşi olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgulardan %48'lik oranın temsil ettiği küme bizim çalışmamız bulgularıyla kısmen örtüşmektedir. Dinç'in (2013) Ankara'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %3,5'inin kardeşinin olmadığı; %13,3'ünün bir, %19,7'sinin iki, %63,5'inin 3 ve üzeri kardeşinin olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgulardan kardeşi olmayanlar ile iki kardeşi olanların oranı bizim çalışmamızdaki aynı parametrelerle benzerlik göstermektedir. Aldemir'in (2010) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %4,2'sinin kardeşinin olmadığı; %20,6'sının bir, %20,3'ünün iki, %54,9'unun üç ve üzeri kardeşi olduğu belirlenmiştir. Bu çalışma bulgularından sadece '3 ve üzeri kardeşi olanlar' oranı bizim çalışmamız bulgularıyla paralellik göstermemektedir. Güral'ın (2009) Erzurum'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %0'ının kardeşi yoktur. %1,7'sinin bir, %7,4'ünün iki, %90,9'unun üç ve üzeri kardeşi vardır. Bu çalışma bulguları bizim çalışmamızla paralellik arz

etmemektedir. Eyilik'in (2012) İstanbul'da yaptığı çalışmada olguların %1,5'inin bir, %6,2'sinin iki, %92,3'ünün üç ve üzeri kardeşi vardır. Bu çalışma bulguları, çalışmamız bulguları ile paralellik göstermemektedir. Lüleci'nin(2014) İzmir'de yaptığı çalışmada incelenen olguların %2,8'inin kardeşinin olmadığı; %30,2'sinin bir, %23,6'sının iki, %53,3'ünün üç ve üzeri kardeşinin olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışma ile bizim çalışmamız bulguları, üç ve üzeri kardeş sayısı olan olgular oranı haricinde paralellik göstermektedir.

Yaptığımız çalışmada incelenen olguların %68,1'i çekirdek, %22,4'ü parçalanmış, %9,5'i geniş-tek ebeveynli aile yapısına sahiptir. Lüleci'nin (2014) İzmir'de yaptığı çalışmada incelenen olguların ailelerinin parçalanma oranlarına bakıldığında; %25,5'inin parçalanmış, %74,5'inin parçalanmamış aile yapısına sahip oldukları tespit edilmiştir. Olgular bu açıdan incelendiğinde, bu çalışma bulguları bizim çalışmamız bulgularıyla örtüşmektedir. Dursun'un (2019) 4 ilde yapmış olduğu çalışmasında incelenen olguların %80,6'sı çekirdek, %19,4'ü parçalanmış aile yapısına sahiptir. Bu bulgular da çalışmamız bulgularıyla paralellik göstermektedir.

Çalışmamız verilerini değerlendirdiğimiz zaman, özellikle kontrol kuramı ışığında, Hirschi'nin de savunduğu gibi, bireyin toplumla kurduğu bağlar zayıfladığında ya da koparıldığında birey suçlu davranışına yönelebilir. Parçalanmış aile yapısına sahip çocukların suça sürüklenme durumları bu kuram çerçevesinde açıklanabilir.

Çalışmamızda olguların ebeveynlerinin durumu incelendiğinde; bulgular, %72,2 olgunun ebeveynlerinin sağ ve birbirleriyle evli olduklarını, %20,8 olgunun ebeveynlerinin sağ ve boşanmış veya sağ ve ayrı olduğunu göstermektedir. %7 olgu ise; ebeveynlerinin durumu açısından ve ayrıntıları EK-6'da da belirtildiği üzere, ebeveynlerinin ölü, boşanmış ya da birisinin durumunun bilinmediği kategoriler söz

konusudur. Öter'in (2005) Antalya'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %67'sinin anne-baba birlikte yaşıyor şeklinde karşılaştırılabilir veriye ulaşılmıştır. Bu bulgu bizim çalışmamızdaki 'ebeveynleri sağ ve birbirleriyle evli olan olgular' bulgusuyla paralellik göstermektedir. Göcek'in (2009) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %85'inin aile bütünlüğü vardır; %9'unun ebeveynlerinin ayrı yaşama durumları mevcuttur. Bu bulgularla bizim çalışmamız bulguları karşılaştırıldığında, tam olarak paralellik göstermediği ancak birbirine yakın değerler oldukları görülmektedir. Dinç'in (2013) Ankara'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %86,7'sinin ebeveynlerinin ikisinin de sağ olduğu, %88'inin ebeveynlerinin birlikte yaşadıkları ve %12'sinin de ebeveynlerinin boşanmış veya ayrı yaşadıkları karşılaştırılabilir bulgularına ulaşılmıştır. Bizim çalışmamızdaki 'sağ ve evli' bulgularıyla bu çalışmanın 'ebeveynlerinin sağ' ve 'ebeveynlerinin birlikte yaşadıkları' bulguları paralellik göstermektedir. Bizim çalışmamızdaki 'ebeveynlerinin sağ ve boşanmış veya sağ ve ayrı' olma durumu verileriyle bu çalışmadaki 'ebeveynlerinin boşanmış veya ayrı yaşadıkları' verileri paralellik göstermektedir. Aldemir'in (2010) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %90,9'unun ebeveynlerinin sağ, %89,4'ünün ebeveynlerinin evli birlikte ve %6,4'ünün ebeveynlerinin boşanmış ya da evli ayrı oldukları karşılaştırılabilir verilerine ulaşılmıştır. Bu çalışmanın bulguları da bizim çalışmamızdaki bulgularla benzer niteliktedir. Güral'ın (2009) Erzurum'da yaptığı çalışmada incelenen olguların anne-babasının sağ olup olmadığı ele alınmıştır. Buna göre, incelenen olguların ebeveyleri sağ olan %93,9, ebeveynlerinden birisi ya da her ikisi de ölmüş olanlar %6,1'dir. Bu çalışma bulguları, aynı konuları yansıtan değişkenler açısından çalışmamız bulgularıyla karşılaştırıldığında; ebeveynleri sağ olan olguların oranının bizim çalışmamızda yüksek olduğu görülmektedir. Ebeveynlerinden birisi ya da her ikisi de ölmüş olanların oranı ise bizim çalışmamız bulgularıyla paralellik göstermektedir. Şengül'ün (2012) Ankara'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %74,1'i hakkında ebeveynlerinin birlikte olduğu şeklinde karşılaştırılabilir bulguya ulaşılmıştır. Bu bulgu oranı, bizim çalışmamızdaki 'ebeveynleri sağ ve birbirleriyle evli olan' %66,4'lük olgu oranıyla benzer niteliktedir. Lüleci'nin (2014) İzmir'de yaptığı çalışmada incelenen olguların %74,5'inin anne-babasının evli ve birlikte, %19,8'inin evli fakat ayrı yaşadığı ya da boşanmış olduğu, %5,6'sının anne ya da

babasının vefat ettiği görülmüştür. Bu çalışmada elde edilen bütün veriler bizim çalışmamız bulgularını benzer niteliktedir. Dursun'un (2019) 4 ilde yapmış olduğu çalışmasında olguların anne ya da babalarının sağ olup olmadıkları incelenmiştir. Olgulardan %97'sinin annesi, %88,1'inin babası sağdır. Bu bulgular, bizim çalışmamızdaki ebeveynlerin sağ olma durumları (%85,6) ile paralellik göstermektedir.

Çalışmamızda ebeveynlerin durumuyla ilgili bulgulara bakıldığında; özellikle ebeveynleri boşanmış, ayrı ya da vefat etmiş olguların (%25,6), kontrol kuramının ışığında, suça sürüklenmede risk grubu içerisinde bulunduğu söylenebilir. Bu durumdaki çocuklar, üst denetimin rehberliğinden, kontrolünden mahrum kalarak tam olarak öğrenmedikleri ve geliştiremedikleri sosyal kişilik içinde bocalayarak hatalı tutumlar içine girebilirler.

Çalışmamızda olguların kiminle yaşadıklarına bakıldığında %66,7'sinin ailesiyle, %18,8'inin annesi ya da babasıyla, %14,5'inin geniş ailede-sokaklarda-anneanne ve dede ile-sevgi evinde-kendisi-abisi ile-abisi/kardeşi ile-halası ile-çocuk yetiştirme yurdunda-eşi ile yaşadıkları tespit edilmiştir. Öter'in (2005) Antalya'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %49'u ailesiyle yaşamaktadır. Bizim çalışmamızda 'diğer' olarak sınıflandırdığımız kategori bu çalışmada oldukça büyük bir orana, %51'e sahiptir ve alt kategorileri şöyledir: kurumda (%8), akrabalarının yanında (%11), arkadaşlarıyla (%9), sokakta (%23). Belirlenen kategorilerin farklı olmasından dolayı çalışmamız bulguları bu çalışma bulgularıyla paralellik göstermemektedir. Aldemir'in (2010) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %90,2'sinin ailesi ile birlikte yaşadığı belirlenmiştir. Çalışmamızda 'diğer' olarak kategorize ettiğimiz grup %9,8'lik bir dilimi oluşturmaktadır. Kategorilerin farklı olmasından dolayı çalışmamız bulguları bu çalışma bulgularıyla paralellik göstermemektedir. Duman'ın (2019) Denizli'de yaptığı çalışmada %65,5 olgunun anne-babasıyla birlikte yaşadığı saptanmıştır. Bu çalışma bulguları bizim çalışmamızla paralellik göstermektedir.

Hirschi'nin de dediği gibi, bireyin toplumla kurduğu bağlar koparıldığında ya da zayıfladığında birey suçlu davranışına yönelebilir. Bu açıdan bakıldığında gelişiminin herhangi bir evresinde sosyalizasyon süreci sekteye uğrayan çocuğun suça srüklenme ihtimali artacaktır. Ailesi haricinde, başka gruplar içinde yetişen çocuğun üzerindeki kalkan olmayacak; diğer çocuklara göre suça yönelmeleri kolay olacaktır. Bu parametre bulguları kontrol kuramı ışığında açıklanabilir.

Çalışmamızda olguların evinde kaç kişi olduklarına dair bulgular incelendiğinde, olguların çoğunun evinde 4 ve daha az sayıda kişi bulunduğu (kendisiyle beraber) ve daha az olgunun evinde ise 5 ve üzeri kişi (kalabalık aile ortamı) bulunduğu saptanmıştır. Kontrol kuramı çerçevesinde ebeveyn ilgisi ve denetiminin kalabalık aile ortamında zayıflayabileceği ve sonucunda çocuğun kendi başına sağlıksız kararlar alarak suça yönelebileceği öngörülmektedir.

Çalışmamız dahilinde olguların birlikte yaşadıkları kişilerin sosyo-ekonomik durumları incelenmiştir. Birçok olgunun düşük (haneye giren aylık 2000 TL gelir ve altı), daha az olgunun orta (haneye giren aylık 2000-4000 TL arası), en az olgunun ise yüksek (haneye giren aylık 4000 TL gelir ve üzeri) olduğu; %1,8 olgunun da kurumda kaldığı saptanmıştır. Göcek'in (2009) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %73'ünün ailesi düşük, %25'inin ailesi orta, %2'sinin ailesi yüksek sosyo-ekonomik seviyeye sahiptir. Bu bulgularla bizim bulgularımız paralellik göstermektedir. Dinç'in (2013) Ankara'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %87,8'inin ailesinin aylık toplam gelirinin 2000 TL ve altında olduğu şeklinde karşılaştırılabilir veriye ulaşılabilmiştir. Bu bulgu bizim çalışmamızdaki düşük sosyo-ekonomik düzeydeki olguların verisiyle örtüşmemektedir. Aldemir'in (2010) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %73,7'sinin ailesinin gelir durumu düşük, %17'sinin ailesinin gelir durumu orta ve %10,3'ünün ailesinin gelir durumu yüksektir. Bu çalışma bulgularıyla çalışmamız bulguları paralellik göstermektedir ancak, veri elde edilemeyen olgulardan dolayı oranlar arasında bariz bir fark meydana gelmektedir.

Parasal sıkıntılar, diğer birçok etkenin yanı sıra suçluluğu tetikleyebilir. Geçim sıkıntısı çeken yetişkin veya çocuklar; zor koşullarda çalışıp, düşük miktarlarda para kazanmak yerine, kanunsuz şekilde hızlı ve çok para kazanmayı tercih edebilmektedirler. Neticede bu durumun suçluluğu ortaya çıkaran bir etken olduğu söylenebilir. Shaw ve McKay yoksul kesimlerde ve sosyo-kültürel seviyesi düşük bölgelerde suç oranında görülen farklılığı sosyal değerler ve kurumlar açısından açıklamaya çalışmışlardır. Shaw ve McKay'e göre birbiriyle çatışan iki değer örüntüsüyle büyüyen genç erkekler birisini seçmeye zorlanırlar. Tam da bu noktada çocuğun suça sürüklenmesinde bu parametrenin ne denli etkili olabileceği, sosyal ekoloji kuramları ile açıklanabilir. Ayrıca birey düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip ise kendine uygun bir grubun içinde yer alacaktır. Yukarda bahsettiğimiz çatışmaların içinden sıyrılsa bile birey, içinde yer alacağı grupta, Sutherland'in de savunduğu gibi, yasalara muhalif olan ve birey için önemli olan kişilerin desteğiyle suçlu davranış ve tutumlar kazanılır. Birey, ayırıcı çağrışımlar kuramı ışığında suça sürüklenmiş olabilir. Bunun yanı sıra, birey toplumsal öğrenme kuramı çerçevesinde, içinde yer alacağı grup sayesinde suçlu davranışı taklit yoluyla öğrenebilir. Bu şekilde de suçlu davranış açıklanabilir.

4.2 Suçla İlgili Bilgiler

Çalışmamızda incelenen olguların %83,7'sinin, mevcut dosyadaki konu ilk suçu iken (adli sicil kayıtları yok); %16,3'ünün, mevcut dosyadaki konu, 2. veya daha fazla suçudur. Bulgulardan anlaşılacağı üzere, olgular suçlu davranışı alışkanlık haline getirmiş değillerdir. Bir şekilde suça sürüklenmişlerdir. Olguların suça sürüklenmelerinde spesifik birçok neden, arkadaş çevresi, aile ortamı, bağımlılık, ekonomik yetersizlikler, eğitimsizlik, suç davranışını alışkanlık haline getirme, düzensiz yaşantı, sosyokültürel yapı, ebeveyn denetiminden yoksun olma ve husumet risk faktörleri arasında sayılabilir.

Öter'in (2005) Antalya'da yaptığı çalışmada incelenen olgulardan %66'sı suç işlememiş, %34'ü daha önceden suç işlemiştir. Bu bulgular arasındaki orantı ile çalışmamız bulguları arasındaki orantı arasında doğrusal bir benzerlik bulunmaktadır. Göcek'in (2009) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %83'ü sabıkasız, %17'si sabıkalı olarak belirlenmiştir. Aldemir'in (2010) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %96,1'inin suç tekrarı yokken, %3,9'unun suç tekrarı vardır. Şengül'ün (2012) Ankara'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %94'ü sabıkasız, %6'sı sabıkalıdır. Bu bulgularla çalışmamız bulguları paralellik göstermektedir. Güral'ın (2009) Erzurum'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %45,7'si suç işlememiş, %54,3'ü suç işlemiştir. Bu çalışma bulguları çalışmamız bulgularıyla benzer nitelik taşımamaktadır. Ayrıca çalışmamızda mevcut dosyadaki konu %28,6 olgunun 2. suçudur. Güral ise aynı konudaki bu oranı %21,6 olarak tespit etmiştir. Bu açıdan çalışmalarımız benzer nitelik taşımaktadır. Kara ve ark. (2010) Diyarbakır'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %34'ünün suç kaydı yoktur (ilk suçudur), %66'sının suç kaydı vardır. Bu çalışma bulguları da bizim çalışmamız bulgularıyla aynı doğrultuda değildir.

Bu değişkeni açıklamada toplumsal öğrenme ve kontrol kuramları kullanılabilir. Suçlu davranışı bir kez bulunduğu ortam, sosyal çevre aracılığıyla öğrenen çocuk daha sonrasında da suça sürüklenme ihtimalini yüksek oranda taşır. Ayrıca bir kere suçlu davranış gerçekleştiren çocuk, toplumla ve aileyle kurduğu bağlar zayıflama eğilimi göstereceğinden tekrar suça sürüklenme ihtimali artacaktır.

Çalışmamızda incelenen olguların tekrar eden suçları; %85,1'inin kovuşturma aşamasındaki ilk suçudur. Bir başka deyişle bu olguların tekrar eden suç çeşitleri bulunmamaktadır. Tekrar eden suç çeşidi bulunan olguların, en fazla malvarlığına karşı suçları işlediği tespit edilmiştir.

Benzer çalışmalara baktığımızda, Öter'in (2005) Antalya'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %76,5'inin mala karşı suçların sabıkalarında bulunduğu görülmektedir. Aldemir'in (2010) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %58,3'ünün hırsızlık işlediği tespit edilmiştir. Bu çalışmalardaki bulgular ile çalışmamızdaki bulgular benzerlik göstermektedir.

Çalışmalardan anlaşılmaktadır ki; çocuklar birden fazla kez suça sürüklenmişlerse, bu suç türü genelde malvarlığına karşı suçlar olmaktadır. Özellikle de bu suç türü hırsızlık olarak kendini göstermiştir. Hırsızlık suçunun ilk kez işlenmesinde ekonomik sıkıntılar ve dolayısıyla kolay işlenebilir olması etkili olabilir. Ancak tekrar eden suç çeşidi olarak hırsızlık oranının yüksek olması toplumsal öğrenme kuramı çerçevesinde açıklanabilir. Kolay bir şekilde organize olabildiği hırsızlık suçunu çocuk, ekonomik sıkıntıların da etkisiyle, yine kolay bir şekilde taklit ederek gerçekleştirebilir.

Çalışmamızda incelenen olguların suç geçmişlerinde hangi suçların olduğuna baktığımızda çoğunluğun suç geçmişlerinde herhangi bir suçun olmadığı belirlenmiştir. Küçük bir kısmın suç geçmişinde 1 tane suçu olduğu, daha fazla bir kesimin ise suç geçmişinde 2 ve daha fazla suçu olduğu tespit edilmiştir. Buradan şu şekilde bir çıkarım yapılabilir: olumsuz bir davranışın kapısı her ne sebeple olursa olsun bir kez aralandığında, bireyin bu davranışı tekrar, tekrar gerçekleştirmesi daha mümkündür. Yani bireyin ne öğrendiği çok önemlidir. Birey suçlu davranışını bir kere öğrendikten sonra, bu davranışı taklit ederek ve pekiştirerek gerçekleştirmeye devam etmesi mümkündür.

Çalışmamızda olguların ıslahevine veya çocuk eğitim evine girme durumları-girme nedenleri incelendiğinde %83,2 olgu ıslahevine veya çocuk eğitim evine girmemiş, %16,8'i (n:20) ıslahevine veya çocuk eğitim evine girmiş ancak; bunlardan %35'inin (n:7) girme nedenleri tespit edilememiştir. %65'inden (n:13) ise

%77'si(n:10) malvarlığına karşı suçlardan ıslahevine veya çocuk eğitimevine girmiştir. Dinç'in (2013) Ankara Keçiören Çocuk Eğitimevi ve Sincan Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda yaptığı çalışmada incelenen olguların %41'i malvarlığına karşı suçlardan kurumlarda bulunmaktadır. Bu çalışma bulguları çalışmamız bulgularıyla paralellik arz etmemektedir.

Bir önceki değişkenin açıklanmasında bahsedildiği gibi, toplumsal öğrenme kuramı ışığında bu değişken de açıklanabilir. Suçlu davranışını bir kere öğrenen ve taklit yoluyla bunu birçok kez gerçekleştiren çocuk, kanunlar tarafından, bu davranışından elde ettiği faydayı azaltmak amacıyla cezalandırılacaktır.

Çalışmamızda incelenen suça sürüklenen çocukları, suça sürükleyen-sürükleyenler ya da azmettiren-azmettirenlerin varlığı ve kim olduklarına bakıldığında, olguların çoğunluğunun suça sürükleyen-sürükleyenler ya da azmettiren-azmettirenlerinin olmadığı tespit edilmiştir. Karabulut'un (2006) Niğde'de yaptığı çalışmada incelenen olguların %79,4'ü suça teşvik edilmemiş, %20,6'sı suça teşvik edilmiştir. Çalışmaların bulguları birbirinden farklı olmasına rağmen, kendi içlerindeki orantıları birbirini destekler niteliktedir.

Çalışmamızda incelenen olguların nerelerde suç işledikleri ile ilgili elde edilen veriler bulgular kısmında sunulmuştur. Belli yerleşim yerlerinde suç oranının yüksek olmasının sebebinin, bu sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel seviyesi düşük bölgelerin daha fazla olması olduğu düşünülmektedir. Düşük sosyo-ekonomik ya da düşük sosyo-kültürel seviyeye sahip bölgelerde suçlu davranışı daha yaygındır ve kanıksanmıştır. Böyle bir ortamda yetişen çocuk, toplumsal öğrenme kuramı ışığında değerlendirildiğinde, bu davranışları model alacak ve taklit edecektir. Sonuç olarak, bazı bölgelerde çocukların suça sürüklenmesinin sebebi bu şekilde açıklanabilir.

Çalışmamız bulgularına göre, incelenen olguların büyük kısmı suçu açık alanda küçük kısmı kapalı alanda işlemiştir. Aldemir'in (2010) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %63,7'sinin açık, %36,3'ünün kapalı alanda suç işledikleri tespit edilmiştir. İki çalışma bulguları birbirini doğrular niteliktedir. İki kategori arasında göze çarpan bir farklılık söz konusu değildir. Yani olgular için suç işledikleri yerin açık ya da kapalı alan oluşunun herhangi bir önemi yoktur.

Çalışmamızda incelenen olguların çoğunluğu ilkbahar-yaz, küçük bir kısmı sonbahar kış aylarında suç işlemişlerdir. İki değer arasında büyük bir fark olmamakla beraber ilkbahar-yaz aylarında suç imkanlarına ulaşabilmenin kolay olması suçlu davranıştaki mevsimsel farklılığı açıklayabilir. Çalışmamızda incelenen olguların çoğu suçu gündüz, daha azı gece işlemiştir. Bu veriler yaz saati uygulaması (Erişim Adresi: [http://www.astroset.com], Erişim Tarihi: 2/11/2019) dikkate alınarak, güneş doğuş batış saatlerine (Erişim Adresi: [http://www.koeri.boun.edu.tr], Erişim Tarihi: 2/11/2019) göre sınıflandırılmıştır. Aldemir'in (2010) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %57,8'i gündüz, %42,2' si gece suç işlemiştir. Akbaba'nın (2011) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %44,3'ü gündüz, %23,5'i gece suç işlemiştir. Bu çalışmalar bulguları ile çalışmamız bulguları birbirleriyle benzer durumdadır. Bu bulgulardan hareketle çocukların gündüz vakitlerinde ebeveyn gözetiminden daha kolay çıkabildikleri ve bu sayede olguların daha çok suç işleyebilecekleri düşünülmektedir. Ayrıca sosyal ekoloji kuramına göre çocukların suçlu davranış sergileyen birisini taklit etmelerinin daha mümkün olacağı düşünülmektedir.

Çalışmamızda incelenen olguların suçu kaç kişi ile birlikte işlediklerine bakılmıştır. Olgulardan çoğu suçu tek başına işlemiştir. %21,9'u bir kişi ile birlikte, %14,6'sı iki kişi ile birlikte işlemişlerdir. Çok az bir kısmı ise üçer, dörder ve beşer kişi ile birlikte suç işlemiştir. Suçu birileri ile birlikte işleyen %43,9 olgu tespit edilmiştir. Öter'in (2005) Antalya'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %69'u suçu yalnız kendisi, %31'i arkadaşlarıyla işlemiştir. İki çalışma bulguları birbirini

destekler niteliktedir. Karabulut'un (2006) Niğde'de yaptığı çalışmada incelenen olguların %34,5'i suçu tek başına, %65,5'i birden fazla kişi ile birlikte işlemiştir. Göcek'in (2009) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %72,7'si suçu 1 kişi ile, %21,8'i 2 kişi ile, %1,8'i 3 kişi ile ve %3,7'si de 4 kişi ile birlikte suç işlemiştir. Dursun'un (2019) 4 ilde yapmış olduğu çalışmasında incelenen olguların %19,4'ü yalnız, %80,6'sı çok kişi ile birlikte suçu işlemiştir. Bu çalışmalar bulguları bizim çalışmamızla paralellik arz etmemektedir.

Çocuk nasıl bir sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel çevre içinde bulunursa bulunsun kendisini fikren ve de davranışsal olarak özgürce ifade edebileceği bir gruba ait olmak ister. Bu grubun içerisinde birey için önemli olan kişiler olacaktır. Sutherland'in dediği gibi, yasalara muhalif olan ve birey için önemli olan kişilerin desteğiyle suçlu davranış ve tutumlar kazanılır. Çocuk çevresinin etkisiyle suça sürüklenmiş olabilir. Bu kuramın yanı sıra; Shaw ve McKay, şehrin yoksul ve sosyo-kültürel seviyesi düşük bölgelerindeki suç oranına işaret ederek; birbiriyle çatışan iki değer örüntüsüyle büyüyen bireyler birisini seçmeye zorlanırlar. Bu şekilde suçlu davranış ortaya çıkar demişlerdir. Bu iki kuram birlikte değerlendirilerek çocuğun dışsal etkenler aracılığıyla suça sürüklenebileceği görülmektedir. Sonuç olarak, çocuk tek başına suç işlemektense güven duyacağı, kendisini daha güçlü hissedeceği, suçluluk duygusunu paylaşacağı bir grupla suç işlemeyi tercih eder. İlaveten; tek başına suç işleyenlerin suç işleme nedenlerini de tespit edebilmek gerekir.

Çalışmamız sonucunda incelenen olguların işledikleri suç çeşitleri ile ilgili ayrıntılar bulgular kısmında verilmiştir. Öter'in (2005) Antalya'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %67'si mala karşı suç işlemişlerdir. Bizim çalışmamızda, bu kategorideki suçların işlenme oranı bu kadar yüksek olmadığı için bu çalışmayla çalışmamız arasında bir paralellik tespit edilememiştir. Çalışmadaki kategorilerin farklı olmasından dolayı başka bir karşılaştırılabilir bulgu saptanamamıştır. Karabulut'un (2006) Niğde'de yaptığı çalışmada incelenen olguların, eski TCK'ya göre; %54,6'sı hırsızlık, %16,6'sı müessir fiil şeklinde karşılaştırılabilir verileri olan

suçları işledikleri tespit edilmiştir. Bu bulgularla bizim bulgularımız tam olarak paralellik arz etmemekle birlikte iki çalışmada da işlenen suçların çoğunluğunu oluşturması yönünden paralellik göstermektedir. İki çalışma arasındaki fark eski TCK ile yeni TCK arasındaki mantık farkından kaynaklanmaktadır. Dinç'in (2013) Ankara Keçiören Çocuk Eğitimevi ve Sincan Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda yaptığı çalışmada incelenen olguların %15,6'sının malvarlığına karşı suçları ve %2,3'ünün vücut dokunulmazlığına karşı suçları işlediği şeklinde karşılaştırılabilir verilere ulaşılmıştır. Tüm verilerin karşılaştırılamamasının sebebi kategorilerin farklı olmasıdır. Malvarlığına karşı suçlar incelendiğinde çalışmamız bulguları ile bu çalışma bulguları arasında paralellik söz konusu iken, vücut dokunulmazlığına karşı suçlar açısından paralellik yoktur. Aldemir'in (2010) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %26,2'si malvarlığına karşı suçları, %22,1'i vücut dokunulmazlığına karşı suçları, %2,7'si şerefe ve/veya hürriyete karşı suçları ve %1,2'si 6136 sayılı kanuna muhalefet suçunu işlediği karşılaştırılabilir olarak tespit edilmiştir. Bu çalışma bulguları ile çalışmamız bulguları malvarlığına karşı suçlar bakımından benzerlik gösterirken diğer suçlar açısından, kategorilendirmeler de farklı olduğu için, benzerlik bulunamamıştır. Akbaba'nın (2011) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %50,5'i malvarlığına karşı suçları ve 15,7'si vücut dokunulmazlığına karşı suçları işlemişlerdir. Bu çalışmada diğer suç oranları tespit edilememiştir. Çalışmamız bulguları ile bu çalışma bulguları arasında herhangi bir paralellik söz konusu değildir. Eyilik'in (2012) İstanbul'da yaptığı çalışmada olguların %45,32'si malvarlığına karşı suçları, %31,56'sı vücut dokunulmazlığına karşı suçları, %4,06'sı 6136 sayılı kanuna muhalefet suçunu, %0,94'ü tehdit ve hakaret suçunu işlemişlerdir şeklinde karşılaştırılabilir verilere ulaşılmıştır. Çalışmamız bulguları ile bu bulgular arasında, vücut dokunulmazlığına karşı suçlar ve 6136 sayılı kanuna muhalefet suçu açısından paralellik mevcuttur. Karşılaştırılabilir veriye sahip diğer iki suç çeşidi bizim bulgularımızla paralellik göstermemektedir.

Toplumsal öğrenme kuramı bağlamında çocuğun en kolay, çalışmamızda işlenme oranı yüksek çıkan suçları; taklit etmesi mümkündür. Ayrıca toplumda en

çok kişi tarafından işlenmiş olan suçları (Erişim Adresi: [http://www.tuik.gov.tr], Erişim Tarihi: 2/11/2019) taklit edecektir. Seçmek isteyebileceği, kendisine cazip gelen rol modeller de bu suçları işleyenler arasında olabilecektir.

Çalışmamızda incelenen olguların suç aleti kullanıp kullanmadıkları ve türü-ne olduğu ile ilgili olarak %62'sinin kullanmadığı tespit edilmiştir. Bu veriler, Tullio DELOGU'nun "Suç Genel Teorisinde Alet" isimli makalesi ışığında toplanmıştır (Çev.:Soyaslan, 1989). Aldemir'in (2010) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %64,8'inin suç aleti kullanmadığı tespit edilmiştir. Bizim yaptığımız çalışma bulguları ile bu çalışmanın bulguları benzerlik arz etmektedir. Akbaba'nın (2011) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %91,2'sinin suç aleti kullanmadığı tespit edilmiştir. Bu çalışma bulguları bizim çalışmamız bulgularıyla paralellik göstermemekle birlikte, iki çalışmada da suç aleti kullanmayanların ağırlıkta olduğu görülmektedir. Burada yine suç işlemeye bir neden olarak değil; suçun bir gereği, bir unsuru olarak suç aletinden bahsetmek gerekir. Toplumsal öğrenme kuramı ışığında, suça bir şekilde sürüklenmiş çocuk, daha önceden bu suçun nasıl işlendiğine bakacak ve bu davranışı birebir kopya edecektir.

Çalışmamızda incelenen olguların %92'sinin polis tarafından yakalandığı belirlenmiştir. %5,6'sının ise vatandaş, jandarma tarafından yakalandığı ya da olay anında Çocuk ve Gençlik Ceza İnfaz Kurumu'nda olduğu tespit edilmiştir. Aldemir'in (2010) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %61,1'sinin polis tarafından yakalandığı görülmüştür. İki çalışma arasında kategorilerin farklı olmasından dolayı benzerlik bulunmamaktadır.

Çalışmamızda incelenen olguların büyük bir kısmı yakalanma sırasında mukavemette bulunmazken, az bir kısmı ise yakalanma sırasında mukavemette bulunmuştur. Aldemir'in (2010) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların

%11,8'inin yakalanma sırasında mukavemette bulunduğu belirlenmiştir. Bu açıdan çalışmamız bulguları bu çalışma bulgularıyla uyuşmaktadır.

Çalışmamızda incelenen olguların %96,8'i hakkında tutuklama tedbiri kararı verilmediği, %3,2'si, hakkında tutuklama tedbiri kararı verildiği belirlenmiştir. Göcek'in (2009) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %42'sinin serbest yargılandığı, %58'inin yargılama süresince tutuklandığı tespit edilmiştir. Bulgularımız bu çalışma bulgularıyla paralellik göstermemektedir ve bunun da; Göcek'in (2009) çalışmasını Çocuk Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapmış olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmamızda incelenen olguların %56'sı hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılması (HAGB) sonucu denetim kararı, %20,8'i (ceza almış olanlar) hapis cezası ya da adli para cezası ya da ikisini birden almışlardır. %23,2'si hakkında ise (diğer-çeşitli kararlar)beraat, ceza tertibine yer olmadığı, ceza vermekten vazgeçme, düşme, hapis cezasının ertelenmesi nedeniyle güvenlik tedbiri, ortadan kaldırma, hükmün açıklanmasının geri bırakılması nedeniyle denetimli serbestlik, hapis cezası veya adli para cezası kararlarından bir veya birkaçı verilmiştir. Aldemir'in (2010) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %11,8'i hakkında mahkumiyet hükmün açıklanmasının geri bırakılması, %29,6'sı hakkında mahkumiyet, %56,8'i hakkında beraat veya mahkumiyet erteleme veya uzlaşma/vazgeçme ile düşme veya ceza tertibine yer olmadığı şeklinde karşılaştırılabilir oranlara sahip olan kararlara hükmedildiği tespit edilmiştir. Bu çalışmalar bulgularıyla çalışmamız bulguları birbirine paralel seyretmemektedir. Akbaba'nın (2011) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %21,7'si hakkında denetimli serbestlik, %23,2'si hakkında adli para cezası veya mahkumiyet, %43,9'u hakkında beraat veya uzlaşma-vazgeçme veya ceza verilmesine yer olmadığı şeklinde karşılaştırılabilir oranlara sahip olan kararlara hükmedildiği tespit edilmiştir. Bu çalışma bulguları ile bizim çalışmamız bulguları adli para cezası ya da hapis cezası ya da her ikisinin birden verilmesi

açısından birbiriyle paralellik arz etmektedir. Diğer verilen karar oranları iki çalışma arasında benzerlik göstermemektedir.

4.3 Suça Sürüklenen Çocukların Birlikte Yaşadığı Kişiler ile İlgili Bilgiler

Çalışmamızda incelenen olguların %55'5'inin birlikte yaşadığı kişilerde psikolojik ya da fiziksel bir hastalık vardır, ya da bu durum tespit edilememiştir. Kontrol kuramı ışığında, Nye; suçluluğun sadece öğrenme süreci sonucunda ortaya çıkmayacağını; aynı zamanda kontrol eksikliğinden de kaynaklanabileceğini öne sürer. Bu açıdan baktığımızda, birlikte yaşadığı kişilerin psikolojik ya da fiziksel bir hastalığa sahip olan çocuklar, özellikle bu durum ebeveynlerde görülüyorsa, olumlu gözetim ve yönlendirilmede eksikliği olacaktır. Bu da çocuğun olumsuz davranışlara, suça yönelmesine imkan sağlayacaktır.

Çalışmamızda incelenen olguların birlikte yaşadığı kişilerin, %37'si düşük, %13'ü orta ve yüksek eğitimlidir. %50'si ise düşük, orta ve yüksek eğitimlidirler. Orta eğitimlilerle lise mezunu olanlar kastedilmektedir. Okuryazar olmayanlar 'hiç okula gitmemişler' kategorisi içinde değerlendirilmiştir. Öter'in (2005) Antalya'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %97,8'inin anneleri, %94,4'ünün babaları düşük eğitimlidir. %2,2'sinin annesi, %5,5'inin babası orta veya yüksek eğitimlidir. Göcek'in (2009) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %75'inin annesi, %75'inin babasının düşük eğitimli olduğu tespit edilmiştir. %6'sının annesi, %6'sının babası orta veya yüksek eğitimlidir. Dinç'in (2013) Ankara'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %93,6'sının annesinin, %90,7'sinin babasının düşük eğitimli olduğu saptanmıştır. %6,4'ünün annesinin, %9,3'ünün babasının orta veya yüksek eğitimli olduğu bulunmuştur. Lüleci'nin (2014) İzmir'de yaptığı çalışmada incelenen olguların %93,4'ünün annesinin, %85,7'sinin babasının düşük eğitimli olduğu tespit edilmiştir. %6,6 olgunun annesinin, %14,3'ünün de babasının orta veya yüksek eğitimli oldukları bulunmuştur. Bu çalışmalar bulgularıyla çalışmamız

bulguları, diğer grubundaki olguları da değerlendirince paralellik göstermektedir. Kara ve ark. (2010) Diyarbakır'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %97'sinin annesi, %88'inin babası düşük; %3'ünün annesi, %12'sinin babası orta veya yüksek eğitimlidir. Bizim çalışmamızın oranları bu kadar farklı değildir.

Burada önemli olan, yukarıdaki çalışma bulgularında da görüldüğü üzere olguların birlikte yaşadığı kişileri nasıl bir eğitim seviyesine sahip olduklarıdır. Düşük eğitim seviyesine bireyler, özellikle ebeveynler; çocukları olumlu davranış tarzlarına yönlendirmede, onlara rehberlik etmede, onları olumsuz davranışlardan uzak tutmada yetersiz kalacaktır. Kontrol kuramı ışığında, çocukla yeterli, dengeli ve sağlıklı bir bağ kuramayacaklardır. Bu da çocuğun suça süreklenmesinde önemli rol oyanayacaktır.

Çalışmamızda incelenen olguların %87'sinin birlikte yaşadığı kişilerin suç geçmişi yoktur. Bu değişkende 'birlikte yaşamak'tan kasıt; aynı evde ikamet etmek, ailedir. Öter'in (2005) Antalya'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %51,5'inin suç geçmişlerinde herhangi bir suç yoktur. Bu çalışmadaki kategoriler farklıdır ve çalışmamız bulgularıyla paralellik arz etmemektedir. Göcek'in (2009) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %87'sinin ailesinde ve akrabalarında suç işleyen kimsenin olmadığı tespit edilmiştir. Bu çalışmayla çalışmamız kategorileri farklıdır ancak, oranlar paralellik göstermektedir. Dinç'in (2013) Ankara'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %25,4'ünün aile ve akrabasında suçlu kimse yoktur. Bu çalışma bulguları çalışmamız bulgularıyla paralellik göstermemektedir; ayrıca kategorilerde kısmen farklıdır. Lüleci'nin (2014) İzmir'de yaptığı çalışmada incelenen olguların %93,3'ünün annesinin, %28,6'sının babasının adli dosyası yoktur. %6,7'sinin annesinin, %71,4'ünün babasının adli dosyası vardır. Bizim çalışmamızla bu çalışmanın kategorileri farklıdır. Ancak bu çalışmadaki olguların annelerinin suç geçmişleri oranı ile bizim çalışmamızdaki olguların birlikte yaşadığı kişilerin suç geçmişi oranları arasında paralellik tespit edilmiştir. Dursun'un (2019) 4 ilde yapmış olduğu çalışmasında incelenen olguların %34,3'ünün ailede suça

karışma durumu yokken, %65,7'sinin ailede suça karışma durumu vardır. Bu çalışma bulguları çalışmamız bulgularıyla paralellik arz etmemektedir. Kara ve ark. (2010) Diyarbakır'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %73'ünün ailesinde suç kaydı olan birey yokken; %27'sinin ailesinde suç kaydı olan birey vardır. Bu çalışma bulguları bizim çalışmamız bulgularıyla aynı doğrultuda seyretmektedir.

Bu parametrede, ayırıcı çağrışımlar ve toplumsal öğrenme kuramlarından birlikte bahsetmek gerekir. Çocuk, suçlu davranışı birilerini model alarak, birilerini taklit ederek öğrenir. Bu davranışı gerçekleştirenle, çocuk aynı hane içerisinde ise bunu öğrenmesi ve pekiştirmesi daha kolay olacaktır. Ayrıca, çocuk için aile üyeleri önemlidir. Onların gerçekleştirdiği kanuna muhalif davranışlar çocuk için örnek teşkil edecektir. Dolayısıyla tüm bunlar, çocuğun suça sürüklenmesinde etkili olabilir.

Çalışmamızda incelenen olguların %88,5 olgunun birlikte yaşadığı kişilerin cezaevine girme durumu yoktur. Dinç'in (2013) Ankara'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %56,1'inin ailesinin içinde herhangi bir suçtan cezaevine giren kimse olmadığı saptanmıştır. Bu çalışma bulguları, çalışmamız bulguları ile benzer niteliktedir.

3.4 Mağdur ile İlgili Bilgiler

Çalışmamızda incelenen olguların kaç mağduru hedef aldıkları ile ilgili bilgiler bulgular kısmında verilmiştir. Buna göre en fazla 1 mağdur hedef alınmıştır. Aldemir'in (2010) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların %90'ının 1 mağduru, %7,3'ünün 2 mağduru, %2,7'sinin 3 veya 4 ve üzeri mağduru hedef aldığı

belirlenmiştir. Bu çalışma bulgularıyla çalışmamız bulguları arasında paralellik söz konusudur.

Çalışmamızda incelenen olguların yöneldikleri mağdurların çoğunluğu erkektir. Göcek'in (2009) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların yöneldikleri mağdurların, Aldemir'in (2010) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların yöneldikleri mağdurların, Akbaba'nın (2011) İstanbul'da yaptığı çalışmada incelenen olguların yöneldikleri mağdurların büyük kısmı erkektir. Bu çalışmalar bulguları ile bizim çalışmamız bulguları benzerlik göstermektedir.

Aslında incelenen olguların yöneldikleri mağdurların çoğunluğunun, fiziki açıdan daha zayıf olmalarından dolayı, kadın olacağı akla ilk gelen varsayımdır. Ancak, olgular böyle bir yönelimde bulunmamış; aksine incelenen olguların yöneldikleri mağdurların çoğunluğu erkektir.

3.5 Araştırmanın Sınırlılıkları

Çocuk suçluluğu konusunda kapsamlı ve temsil yeteneği yüksek bir çalışma yapabilmek için daha büyük bir örneklemle ve farklı mahkeme kayıtlarının incelenmesi gerekir. Çünkü Çocuk Mahkemelerinde ve Çocuk Ağır Ceza Mahkemelerinde farklı suç tiplerine ait davalar görülmektedir. Oysa bu araştırmada tek bir mahkeme dosyaları incelendiği için sonuçların genellenmesi mümkün değildir.

Ayrıca kayıt formunun daha net ve ayrıntılı bilgiye erişilebilmek için geliştirilmesi uygun olacaktır.

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

Çocuk suçluluğuna neden olan birçok unsur olduğu çalışmada ortaya konmuştur. Bu çok değişkenli olgu yine birçok değişken üzerinde yapılacak düzenleme ve iyileştirmelerle yok edilebilir.

Çocuk suçluluğunun üstesinden gelinebilmesi için ailelere, topluma, öğretmenlere, okula, devlete büyük görevler düşmektedir. Öncelikle herkesin çocuk hakları konusunda bilinçlenmesi gerekir. Bu, okullarda dersler aracılığıyla sosyal yaşantıda ise özellikle yerel yönetimler aracılığıyla sağlanabilir. Bu noktada yerel yönetimlerin halkla daha iç içe olması nedeniyle üstlenmeleri gereken sorumluluk büyüktür.

1- Çalışmamızda, incelenen erkek olguların suça sürüklenme oranlarının, kızlara göre çok yüksek olduğu görülmektedir. Çocuklar üzerinde ailenin rolünün önemli etkisi olduğundan hareketle; özellikle yerel yönetimler, polisin çocuk ve toplum destekli birimleri işbirliğiyle, ebeveynlere çocuğun sosyalizasyon süreci ile ve genel olarak çocuk suçluluğuyla ilgili seminerler yaygın bir şekilde verilmeli; ebeveynlerin organizayona katılımı teşvik edilmelidir.

2- Çalışmamızda, incelenen suça sürüklenen çocukların çoğunluğunun 15-16-17 yaşında oldukları tespit edilmiştir. Bu yaşlar, çocuğun ergenlik dönemine özgü davranışlarının ve bağımsız olma isteğinin yüksek olduğu dönemlerdir. Çocuğun tüm bu enerjisinin ve isteklerinin çeşitli sanat etkinliklerine, spora kanalize edilmesinin çocuk suçluluğu oranındaki artışın yaşandığı kritik döneme gerileme yaşatacağı düşünülmektedir.

Burada, çocuğun yeteneklerine uygun aktivitelere yönlendirilmesinde, ailelere ve okul yetkililerine önemli görevler düşmektedir.

3- Çalışmada birçok olgunun ortaokul mezunu olduğu görülmektedir. Çocukların eğitimleri aileleri tarafından desteklenmeli, suçlu yaftasından kurtulmanın ancak eğitim ve öğretimle olabileceği bilinci çocuklara aşılanmalı; bu yönde davranışlar sürekli tekrar edilerek çocuğun zihninde yer etmesi sağlanmalıdır.

4- Suça sürüklenen çocukların çalışma durumlarına bakıldığında, çalışanların oranının yüksek olduğu görülmektedir. Bunun da, çocuğun suça sürüklenmesinde bir etken olabileceği ele alındığında, çocukların çalışma gerekçeleri iyi tespit edilerek, okul-aile işbirliği içinde bu gerekçeler ortadan kaldırılmaya çalışılmalıdır. Eğer ki, maddi sorunlar bu konuda gerekçe ise bunun üstesinden gelinmesi için yerel yönetimlerle işbirliğine gidilmelidir.

5- Suça sürüklenen çocukların suç işledikleri bölgeler dikkate alındığında; sosyo-kültürel seviyenin düşük olduğu ve suç seviyesinin yüksek olduğu bölgeler şehirde, yerel yönetimler ve kolluk kuvvetleri işbirliğiyle tespit edilerek; buralarda özellikle sokak çeteciliğinin, önleyici hizmetler ve toplum destekli polislik aracılığıyla, üzerine gidilerek buralarda yaşayan çocukların içinde bulunduğu suçluluğun düşürülmesi sağlanabilir.

6- Her ne kadar çalışmamızda sadece olguların bağımlılık yapıcı maddelere yönelik hiç deneyimi olmadıkları ortaya konmuş olsa da, birçok çocuğun bu maddelere deneyiminin olduğu görülmüştür. Bu minvalde, sigara-alkol-uyuşturucu deneyiminin çocuğu nasıl suça sürükleyebileceği tartışılmıştır.

Bu alışkanlıkları en aza indirgeyebilmek için, polisin ilgili birimleri çalışmalarına ağırlık vermeli, okul idarecileri bu konularda hassas olmalıdırlar. Ayrıca, çocuğun en çok zaman geçirdiği ebeveynleri de, bu konuda duyarlı olmalı; çocuğu bu kötü alışkanlıklara özendirecek davranışlardan kaçınmalıdırlar.

7- Suça sürüklenen çocukların büyük çoğunluğunun birlikte yaşadığı kişilerin düşük ya da orta sosyo-ekonomik seviyeye sahip oldukları görülmüştür. Çocukların, sosyo-ekonomik seviyelerinin iyileştirilmesinin çocuk suçluluğu konusunda gerileme sağlayacağı düşünülmektedir. Bunun için de; hem makro seviyede devletin istihdamı artırması ve teşvik etmesi, hem mezzo seviyede yerel yönetimlerin girişimcileri teşvik etmeleri, hem de mikro seviyede işverenlerin bu konudaki duyarlılığının yazılı basın aracılığıyla artırılabileceği öngörülmektedir.

8- Suça sürüklenen çocukların büyük çoğunluğu ilk kez suç işlemişlerdir. Bu çocukların toplum içerisinde, toplumdan soyutlanmadan, sevdiği ve bildiği çevrede sevdiği uğraşlara; okulu ve ailesi aracılığıyla yönlendirilebileceği; bu sayede çocuğun suç girdabına bir daha düşmeden topluma kazandırılabileceği düşünülmektedir.

9- Bütün uğraşlara rağmen çocuk suç döngüsünden kurtarılamadıysa şunlar yapılabilir: ıslahevlerindeki çalışan profeyoneller de dahil, tüm çalışanların çocuk suçluluğu konusunda eğitilerek, özellikle profesyonellerin(psikologlar, sosyal hizmet uzmanları vs.) nitel ve nicel olarak artırılmasıyla çocukların topluma uyumları sağlanabilir. Suça sürüklenen çocukların, ıslahevinden çıktıktan sonra birkaç yıl süresince duygusal, psikolojik ve toplumsal uyum yönünden kendisine yardımcı olacak uzman bir rehberle hayatını idame ettirmesi faydalı olabilir.

Çocuk suçluluğu genel olarak değerlendirildiğinde başka bazı öneriler sunulabilir: Çocuk haklarının ders haline getirilmesi ve yetişkinlere seminerler aracılığıyla anlatılmasının yanı sıra, çocuk suçluluğu ile ilgili üniversitelerde derslerin yaygınlaştırılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Yetişkinler için seminerlerin yanı sıra sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimler tarafından broşürler, kitapçıklar vb. dağıtılmasının da çocuk hakları farkındalığında pozitif değişimler sağlayacağı düşünülmektedir.

ÖZET

2011-2015 Yılları Arasında Ankara 2. Çocuk Mahkemesi'nde Görülen Dava Dosyaları'ndaki Çocuk Suçluluğu Profilinin İncelenmesi

Çocuk suçluluğu; çocuk ve suçluluk olarak toplum tarafından hiçbir zaman yan yana gelmemesi beklenen, dilenen iki kelime olup, kanunlarla suç olarak tanımlanmış davranışların çocuk tarafından gerçekleştirilmesidir. Çocuk Hakları Evrensel Beyannamesi'ne göre 18 yaşın altındaki herkes çocuktur. Çocuk Mahkemeleri, esasen Asliye Ceza Mahkemesi tarafından yargılanması gereken suçlarda çocuklar hakkında açılan davalara bakmakla görevlidir. Bu çalışmada Ankara 2. Çocuk Mahkemesi'nde yargılanmış ve 2011-2015 yılları arasında karara bağlanmış dava dosyaları incelenerek, çocukları suça sürükleyen faktörleri belirlemek ve çocuk suçluluğuna ait profil çıkarmak amaçlanmıştır.

Araştırmamızın sonucunda 125 çocuk (%100) üzerinden yapılan değerlendirmede çocukların 106'sının (%84,8) erkek olduğu, 104'ünün (%83,2) 15-17 yaşları arasında olduğu, 19'unun (%20,2) suhsal veya fiziksel bir hastalığının olduğu, 37'sinin (%31,9) ailesinin parçalanmış-dağılmış aile olduğu tespit edilmiştir.

Çocuk suçluluğu ile mücadelede eğitim, aile destek programları ve çocuğun sosyal yaşama yeniden kazandırılması çalışmaları çok önemlidir. Çalışma bulgularımız çocuk suçluluğunun tanımlanmasında değerli bulgular sunmakta olup, sorunun çözümünde yapılacak müdahaleler için ve konu hakkında yapılacak daha geniş kapsamlı çalışmalara veri tabanı olarak kullanılması çalışmanın amacına ulaşmasında önemli bir basamak olacaktır.

Anahtar Sözcükler: Çocuk ve suç, çocuk suçluluğu, suça sürüklenen çocuk

SUMMMARY

Investigation of the Juvenile Delinquency Profile in the Case Files at Ankara 2nd Juvenile Court between 2011-2015

Juvenile delinquency; they are the terms that are never expected and wished come side by side, but also it is detemined as the crimes, which are defined by laws, and actualized by a child. According to the Universal Declaration of the Rights of the Child, anyone under the age of 18 is a child. The juvenile courts are primarily responsible for the proceeding against children for crimes that need to be tried by the Criminal Court of First Instance. In this study, the case files which were tried in Ankara 2nd Juvenile Court and decided between 2011 and 2015 were examined and it was aimed to determine the factors that lead children to crime and to draw a profile of juvenile delinquency.

As a result of the study, 106 (84.8%) of the children were male, 104 (83.2%) were between the ages of 15-17 and 19 (20.2%) were evaluated in 125 (100%) children had a mental physical illness and 37 (31.9%) of them were broken down families.

In the fight against juvenile delinquency, education, family suupport programs and efforts to bring the child back to social life are very important. The results of our study provide valuable findings valuable findings in the definition of juvenile delinquency, also it will be a great step and a database in order to take prevention to solve this problem.

Keywords: Child and crime, juvenile deliquency, child dragged into crime

KAYNAKLAR

AKBABA T (2011). Kartal-Kadıköy Bölgesi Çocuk Suçluluğu Profili. Tez Danışmanı: İNANICI MA, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği ABD Adli Hemşirelik Yüksek Lisans Programı, İSTANBUL.

AKYÜZ E (2000). Ulusal ve Uluslar arası Hukukta Çocuğun Haklarının ve Güvenliğinin Korunması. Milli Eğitim Basımevi, ANKARA, 1. Baskı.

ALDEMİR FA (2010). Çocuk Suçluluğu Profili: 2007-2008 Yılları Üsküdar Bölgesi. Tez Danışmanı: YAVUZ MF, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler ABD, İSTANBUL.

ATTAR H (2010). Çocuk Suçluluğunun Önlenmesi: Kavramlar-Kuramlar-Kurumlar. Ege Üniversitesi Basımevi, İZMİR, 1. Baskı, 3.

BARTOLLAS C, SCHMALLEGER F (2017). Çocuk Suçluluğu. Çev. Edi.: YÜCEL D, GÖNÜLTAŞ MB, Nobel Akademik Yayıncılık, ANKARA, 9. Baskı, 2.

DİNÇ A (2013). Çocuk Suçluluğunda Ailenin Rolü. Tez Danışmanı: ŞENOL D, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji ABD, KIRIKKALE.

DÖNMEZER S (1994). Kriminoloji. Beta Basım Yayım Dağıtım, İSTANBUL, 8. Baskı.

DUMAN S (2019). Suça Sürüklenen Çocuklarda Tekrarlayıcı Suç İşleme Davranışları Ve Nöropsikolojik Özellikleri. Tez Danışmanı: ZEYBEK V, Uzmanlık Tezi, Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, DENİZLİ.

DURSUN Y (2019). Suça Sürüklenen Çocukların Bağlanma Stilleri Ve Aile Aidiyetleri: Marmara Bölgesi Örneği. Tez Danışmanı: GÜNGÖR F, Doktora Tezi, Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet ABD, YALOVA.

EYİLİK O (2012). Suça Sürüklenen Çocukların Hakkında Verilen Hükümlerin Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. Tez Danışmanı: ACAT MB, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı, İSTANBUL.

GÖCEK G (2009). Suç Faili Olan Çocuklar Açısından Çocuk Suçluluğu ve Çocuklara Uygulanan Ceza Ve Güvenlik Tedbirleri. Tez Danışmanı: MAHMUTOĞLU FS, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler ABD, İSTANBUL.

GRAY J, Çocukların Korunmasına Yönelik Güvence Hizmetlerinin Geliştirilmesi-Temel Bileşenler Neler?; Yay.Haz.:DAĞLI ET (2016). *Çocuk Koruma Sistemleri.* İSTANBUL, 1. Baskı, 18-37.

GÜRAL B (2009). Türkiye'de Çocuk Suçluluğu ve Nedenleri-Erzurum Örneği. Tez Danışmanı: KARAKAYA M, Yüksek Lisans Tezi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Suç Araştırmaları ABD, ANKARA.

HARMANCI FM, TERKEŞLİ R, Çocuk Suçluluğunun Önlenmesinde Polisle İşbirliği; edi.:ERÇETİN ŞŞ (2006). *Okullarda Şiddet Ve Çocuk Suçluluğu: Çocuk Ve Suç.* Mikro Basım Dağıtım, ANKARA.

IBM Corp. Released 2017. IBM SPSS Statistics for Windows, Version 25.0. Armonk, NY.

İÇLİ TG (2004). Kriminoloji. Martı Kitap ve Yayınevi, ANKARA, 1. Baskı.

İPEK Aİ (2014). Suça Sürüklenen Çocuklarınn Muhakemesi. Adalet Yayınevi, ANKARA, 1. Baskı.

KABOĞLU İÖ (2018). Çocuklar ve Anayasa. Tekin Yayınevi, İstanbul, 1. Baskı, 52-53.

KANER S (1992). Suçluluğu Açıklayan Yaklaşımlar. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, **25**(2)**:**473-496.

KARA İ, DEMİRCAN E, HANÇERLİ S, SEVİNÇ B, GÜRER C, ÖNER MC, KAYA A (2010). Suça Sürüklenen Çocuklar İçin Yeni Yaklaşımlar: Diyarbakır Örneği; edi.:HANÇERLİ S, SEVİNÇ B, GÜRER C, ÖNER MC (2011). *Suça Sürüklenen ve Mağdur Çocuklar,* SABEV Yayını, ANKARA.

KARABULUT S (2006). Suçlu Çocukların Türkiye Profili. Tez Danışmanı: KOÇ M, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri ABD Eğitim Programları Ve Öğretimi Bilim Dalı, NİĞDE.

LÜLECİ O (2014). Çocukların Suça Sürüklenmesinde Ailesel Faktörlerin Rolü (İzmir İli Örneği). Tez Danışmanı: ÖZDAMAR D, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi Ve Danışmanlığı ABD Aile Eğitimi Ve Danışmanlığı Programı, İZMİR.

MOROĞLU N (2003). Türkiye'de ve Dünya'da Çocuk Hakları. ALKEV Yayını, İstanbul, 29.

ÖTER A (2005). Çocuk Suçluluğunun Toplumsal Nedenleri(Antalya Örneği). Tez Danışmanı: BAL H, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji ABD, ISPARTA.

SARPDAĞ M (2005). Çocuk Suçluluğu ve Polis. ANKARA, 9.

SEVÜK HY (1998). Uluslar arası Sözleşmelerdeki İlkeler Açısından Çocuk Suçluluğu ile Mücadelede Kurumsal Yaklaşım. Beta Basım Yayım Dağıtım, İSTANBUL, 1. Baskı.

SEYHAN K ve BAHAR Hİ, Çocuk Suçluluğu; edi.:ERÇETİN ŞŞ (2006). *Okullarda Şiddet Ve Çocuk Suçluluğu: Çocuk Ve Suç.* Mikro Basım Dağıtım, ANKARA.

SEYHAN K, Çocuk Mağduriyeti; edi.:ERÇETİN ŞŞ (2006). *Okullarda Şiddet Ve Çocuk Suçluluğu: Çocuk Ve Suç.* Mikro Basım Dağıtım, ANKARA

SOLAK A (2009). Çocuk Suçluluğu ve Aile. ANKARA, 2. Baskı, 157-158.

ŞENGÜL HA (2012). Ankara 1. Çocuk Ağır Ceza Mahkemesi'nde Görülen Dava Dosyalarının İncelenmesi ve Çocuk Suçluluğunun Değerlendirilmesi. Tez Danışmanı: CANTÜRK N, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Disiplinlerarası Adli Bilimler ABD, ANKARA.

ÜMİT E (2007). Mekândan İmkâna Çocuk Suçluluğunun Habitusu Ceza Ehliyeti İlişkisi. Ankara Barosu Yayınları, ANKARA, 1. Baskı, 40-41.

YAVUZER H (1986). Psiko-sosyal Açıdan Çocuk Suçluluğu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İSTANBUL.

YAVUZER K (2016). Çocuk ve Suç. Remzi Kitabevi, İSTANBUL, 17. Baskı.

YÖRÜKOĞLU A (2000). Gençlik Çağı: Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunları. İSTANBUL, 11. Baskı, 13-47.

ATATÜRK MK, Erişim Adresi: [https://onedio.com/haber/ataturk-un-cocuklar-ve-gencler-uzerine-soyledigi-zamanin-cok-otesinde-15-soz-495196], Erişim Tarihi:20/07/2019..

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Erişim Adresi: [https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_TUR.pdf], Erişim Tarihi:18/07/2019.

Avrupa İnsan Hakları ve Temel Hürriyetlerinin Korunmasına İlişkin Sözleşme, Erişim Adresi: [https://www.ombudsman.gov.tr/contents/files/891a2--Insan-Haklari-ve-Temel-Ozgurluklerin-Korunmasina-Iliskin-Sozlesme.pdf], Erişim Tarihi:18/07/2019.

Birleşmiş Milletler Çocuk Adalet Sisteminin Uygulanması Hakkında Asgari Standart Kurallar(Pekin Kuralları), Erişim Adresi: [http://cocukhaklari.barobirlik.org.tr/dokuman/mevzuat_uakararlar/cocukadaletsistemininuygulanmasi.pdf], Erişim Tarihi:19/07/2019.

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi, Erişim Adresi: [http://cocukhaklari.barobirlik.org.tr/dokuman/mevzuat_uamevzuat/birlesmismilletler.pdf], Erişim Tarihi:03/07/2019.

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi, Erişim Adresi: [http://www.odunpazari.bel.tr/dosya_yoneticisi/cocukhaklari.pdf], Erişim Tarihi:03/07/2019.

Çocuk Hakları Cenevre Bildirgesi, Erişim Adresi: [http://www.cocukhaklariizleme.org/bir-tarihce-cocuklarin-haklari-ve-birlesmis-milletler-cocuk-haklarina-dair-sozlesme], Erişim Tarihi:21/07/2019.

Çocuk Koruma Kanunu, Erişim Adresi: [http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5395.pdf], Erişim Tarihi:04/07/2019.

Çocuk Koruma Kanununa Göre Verilen Koruyucu Ve Destekleyici Tedbir Kararlarının Uygulanması Hakkında Yönetmelik, Erişim Adresi: [http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/12/20061224-1.htm], Erişim Tarihi:04/07/2019.

Emniyet Genel Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü/Büro Amirliği Kuruluş,Görev ve Çalışma Yönetmeliği, Erişim Adresi: [http://cocukhaklari.barobirlik.org.tr/dokuman/mevzuat_diger/emniyetgenelmudurlugu.pdf], Erişim Tarihi:27/07/2019.

EpiİnfoTM İstatistik Programı, Erişim Adresi: [https://www.cdc.gov/epiinfo/index.html]. Erişim Tarihi: 19/11/2019.

Güneş Doğuş-Batış Saatleri, Erişim Adresi: [http://www.koeri.boun.edu.tr/astronomy/dogus-batis/Ankara.htm], Erişim Tarihi: 02/11/2019.

Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu, Erişim Adresi: [http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.2559.pdf], Erişim Tarihi:19/07/2019.

Sosyal Hizmetler Kanunu, Erişim Adresi: [http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2828.pdf], Erişim Tarihi:19/07/2019.

TCK ve Özel Kanunlara Göre Ceza Mahkemelerinde Karara Bağlanan Dava ve Yaş Grubuna Göre Sanıklar, Erişim Adresi: [http://www.tuik.gov.tr/PreTabloArama.do], Erişim Tarihi: 02/11/2019.

Türk Ceza Kanunu, Erişim Adresi: [https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf], Erişim Tarihi:04/07/2019.

Türk Medeni Kanunu, Erişim Adresi: [https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4721.pdf], Erişim Tarihi:04/07/2019.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Erişim Adresi: [https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf], Erişim Tarihi:03/07/2019.

Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun, Erişim Adresi: [http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4207.pdf], Erişim Tarihi:19/07/2019.

Yakalama, Gözaltına Alma Ve İfade Alma Yönetmeliği, Erişim Adresi: [http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.8197&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch], Erişim Tarihi:27/07/2019.

Yaz Saati Uygulaması, Erişim Adresi: [http://www.astroset.com/bilgi/astroloji/saat.htm], Erişim Tarihi: 02/11/2019.

Ek-3. Bilgi Kayıt Formu

BİLGİ KAYIT FORMU **ANKARA ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ DİSİPLİNLERARASI ADLİ BİLİMLER ABD KRİMİNALİSTİK PROGRAMI - "2011-2015 Yılları Arasında Ankara 2. Çocuk Mahkemesi'nde Görülen Dava Dosyaları'ndaki Çocuk Suçluluğu Profilinin İncelenmesi" YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI – 2018**		
1	DOSYA NO	
2	İNCELENEN SSÇ NO	
3	IRK	
4	YAŞ/DOĞUM TARİHİ	
5	CİNSİYET	
6	SUÇA SÜRÜKLEYEN(LER)/AZMETTİREN(LER)	
7	ÇALIŞIP/ÇALIŞMADIĞI	
8	İŞİ	
9	EĞİTİM DURUMU	
10	SUÇ İŞLEME NEDENİ	
11	KAÇINCI SUÇ	
12	TEKRAR EDEN SUÇ ÇEŞİDİ	
13	SUÇ GEÇMİŞİ(HANGİ SUÇLAR?)	
14	ISLAHEVİNE/ÇOCUK EĞİTİM EVİNE GİRME DURUMU-KONUSU-TARİHİ	
15	ENGEL DURUMU	

16	DOĞUM YERİ	
17	İKAMET YERİ(Olay yerine ne yakınlıkta oturduğu)	
18	NÜFUSA KAYITLI OLDUĞU YER	
19	SUÇ BÖLGESİ	
20	SUÇ YERİ(AÇIK/KAPALI ALAN)	
21	SUÇ ZAMANI(GECE/GÜNDÜZ)	
22	SUÇ TARİHİ	
23	SUÇU KAÇ KİŞİ İLE BİRLİKTE İŞLEDİĞİ	
24	BİRLİKTE SUÇ İŞLEDİĞİ KİŞİ/KİŞLERİN YAŞI	
25	SUÇU İŞLERKEN KAÇ MAĞDURUN HEDEF ALINDIĞI	
26	MEDENİ HALİ	
27	AİLE DURUMU (PARÇALANMIŞ/GENİŞ/ÇEKİRDEK)	
28	EBEVEYNLERİN DURUMU (SAĞ/ÖLÜ-EVLİ/BEKAR/BOŞANMIŞ/AYRI…)	
29	SUÇ ÇEŞİDİ	
30	KARDEŞ SAYISI	
31	SSÇ un KİMİNLE YAŞADIĞI	

32	EVDE KAÇ KİŞİ OLDUĞU	
33	SİGARA KULLANIP KULLANMADIĞI VE GEÇMİŞİ	
34	ALKOL KULLANIP KULLANMADIĞI VE GEÇMİŞİ	
35	UYUŞTURUCU/UYARICI MADDE KULLANIP KULLANMADIĞI VE GEÇMİŞİ	
36	SUÇ SIRASINDA ALKOLLÜ OLUP OLMADIĞI	
37	SUÇ SIRASINDA UYUŞTURUCU/UYARICI MADDE ETKİSİNDE OLUP OLMADIĞI	
38	SSÇ un BİRLİKTE YAŞADIĞI KİŞİ/KİŞİLERİN SOSYOEKONOMİK DURUMU	
39	PSİKOLOJİK ya da CİDDİ BİR RAHATSIZLIĞI OLUP OLMADIĞI VE BU KONUDA DESTEK ALIP ALMADIĞI	
40	SUÇ ALETİ KULLANIP KULLANMADIĞI ve TÜRÜ/NE OLDUĞU ve NASIL TEMİN ETTİĞİ	
41	KİM TARAFINDAN YAKALANDIĞI (POLİS,JANDARMA,VATANDAŞ)	
42	YAKALANMA SIRASINDA MUKAVEMETTE BULUNUP BULUNMADIĞI	
43	HAKKINDA VERİLEN MAHKEME KARARI	
44	TUTUKLAMA TEDBİRİ KARARI VERİLİP VERİLMEDİĞİ	
45	5395 SAYILI ÇKK ya GÖRE KORUYUCU VE DESTEKLEYİCİ TEDBİR KARARI VERİLİP VERİLMEDİGİ	
46	KORUMA TEDBİRİ KARARI VERİLİP VERİLMEDİĞİ	
47	GÖZALTINA ALINDIĞINDAKİ SAĞLIK RAPORU DURUMU	
48	İNTİHAR GİRİŞİMİ OLUP OLMADIĞI	

49	BİRLİKTE YAŞADIĞI KİŞİLERİN 39. KONU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	
50	BİRLİKTE YAŞADIĞI KİŞİ/KİŞİLERİN EĞİTİM DURUMU	
51	BİRLİKTE YAŞADIĞI KİŞİ/KİŞİLERİN SUÇ GEÇMİŞİ(HANGİ SUÇLAR?)	
52	BİRLİKTE YAŞADIĞI KİŞİ/KİŞİLERİN CEZAEVİNE GİRME DURUMU-KONUSU-SÜRESİ	
53	BİRLİKTE YAŞADIĞI KİŞİ/KİŞİLERİN SİGARA KULLANIP KULLANMADIĞI VE GEÇMİŞİ-KİM	
54	BİRLİKTE YAŞADIĞI KİŞİ/KİŞİLERİN ALKOL KULANIP KULLANMADIĞI VE GEÇMİŞİ -KİM	
55	BİRLİKTE YAŞADIĞI KİŞİ/KİŞİLERİN UYUŞTURUCU/UYARICI MADDE KULLANIP KULLANMADIĞI VE GEÇMİŞİ-KİM	
56	BİRLİKTE YAŞADIĞI KİŞİ/KİŞİLERİN 48. KONU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	
57	İNCELENEN MAĞDUR NO	
58	MAĞDUR CİNSİYET	
59	MAĞDURUN YAŞI	
60	MAĞDURUN EĞİTİM DURUMU	
61	MAĞDURUN SUÇ GEÇMİŞİ(HANGİ SUÇLAR?)	
62	MAĞDURUN ENGEL DURUMU	
63	MAĞDURUN DOĞUM YERİ	
64	MAĞDURUN İKAMET YERİ	
65	MAĞDURUN NÜFUSA KAYITLI OLDUĞU YER	

66	MAĞDURUN MEDENİ HALİ(EVLİ/BEKAR/SAĞ/ ÖLÜ/BOŞANMIŞ/AYRI)	
67	MAĞDURUN AİLE DURUMU(PARÇALANMIŞ/GENİŞ/ÇEKİRDEK)	
68	MAĞDURUN SİGARA/ALKOL/UYUŞTURUCU-UYARICI MADDE KULLANIP KULLANMADIĞI VE GEÇMİŞİ	
69	MAĞDURUN OLAY ESNASINDA ALKOL/UYUŞTURUCU-UYARICI MADDE ETKİSİNDE OLUP OLMADIĞI	
70	MAĞDURUN SOSYOEKONOMİK DURUMU	
71	MAĞDURUN PSİKOLOJİK ya da CİDDİ BİR RAHATSIZLIĞI OLUP OLMADIĞI VE BU KONUDA DESTEK ALIP ALMADIĞI	
72	MAĞDURUN İNTİHAR GİRİŞİMİ OLUP OLMADIĞI	

Ek-4. Suça Sürüklenen Çocukların İşleri Ayrıntıları

- Suça sürüklenen çocuklardan 24 (%33,3) olgunun yarı zamanlı çalıştıkları ve öğrenci oldukları; bununla birlikte 4'ünün garson, 2'sinin bayan kuaförü, 2'sinin mobilyacıda çırak, birer olgunun da emlakçı, araba tamircisi, kuaför, satış elemanı, inşaatçı, çiğköftecide işçi, nakliye işinde çalışıyor olduğu, parkeci, kağıt toplayıcısı, telefon kılıfı imalatçısında işçi, tesisatçıda çırak, kasiyer ve hurdacı-mobilyacıda çırak olduğu saptanmış, 3'ü hakkında herhangi bir veriye ulaşılamamıştır.

- Suça sürüklenen çocuklardan 21 (%29,2) olgunun işçi oldukları ve bunların işlerinin; 3'ünün işçi, 2'sinin kaynakçı, birer olgunun ise kaportacı, su tesisatçısı, halı yıkamacıda işçi, sandalye imalatçısında işçi, çantacı, tantunicide işçi, mobilya döşemecisi, özel bir laboratuvarda işçi, mobilya imalatçısında çırak, matbaada çırak, mobilyacı, mobilya işçisi, tezgâhtar, kasiyer, komi, garson olduğuna ulaşılmıştır.

- Suça sürüklenen çocuklardan 10 (%13,9) olgunun kuaför olduğu ve bunların 5'inin bayan kuaförü, birisinin erkek kuaförü, 4'ünün de kuaför olduğu tespit edilmiş, ancak kuaför olarak tespit edilen olguların bayan ya da erkek kuaförü mü oldukları tespit edilememiştir.

- Suça sürüklenen çocuklardan 11 (%15,3) olgunun diğer grubunda yer aldığı; bu gruptakilerin de 2'sinin kâğıt toplayıcısı, 2'sinin hurdacı, birer olgunun da araba temizleyici, konsomatris, ev hanımı, serbest meslek çalışanı, markette tanıtım elemanı, hamal, pazarcı olarak çalışan çocuklardan oluştuğu belirlenmiştir.

Ek-5. Suça Sürüklenen Çocukların Doğum Yerleri Dağılımı Ayrıntıları

- Suça sürüklenen çocuklardan 36 olgu Altındağ, 19 olgu Yenimahalle, 11 olgu Keçiören, 9 olgu Mamak, 5'i Çankaya, 3'ü Ankara, 2'si Elmadağ, birer tanesi de Haymana, Bala, Kazan, Gölbaşı ve Polatlı olmak üzere Ankara içi doğumludur.

- Ankara dışı doğumlu olanlardan 4 olgu Osmangazi, 2 olgu Kilis, birer olgu Köprüköy, Sungurlu, Yerköy, Üsküdar, Delice, Kulu, Fatih, Denizli, Şahinbey, Çaldıran, Ağaçören, Malatya, Yığılca, Elazığ, Gerede, Kırıkkale, Osmancık, Savur, Yozgat, Kağızman, Kozluk, Diyarbakır, Akdağmadeni, Şefaatli, Şırnak, Karabük, Selçuklu, Tavşanlı ve Kozaklı doğumludur.

Ek-6. Suça Sürüklenen Çocukların Ebeveynlerin Durumu Dağılımı Ayrıntıları

- Diğer kategorisindeki 8 (%7) olgunun ebeveynlerinin durumu ise birisinin anne:sağ-medeni durumu bilinmiyor ve baba:durumu bilinmiyor-boşanmış, birisinin anne:ölü ve baba:sağ-medeni durumu bilinmiyor, ikisinin anne:sağ-medeni durumu bilinmiyor ve baba:ölü, birisinin anne-babanın hayatta olma durumları bilinmiyor-boşanmış, birisinin anne:sağ-evli ve baba:durumu hakkında bilgi edinilemedi, birisinin anne:ölü ve baba:sağ-evli, birisinin anne:terk-medeni durumu bilinmiyor baba:ölü şeklindedir.

Ek-7. Suça Sürüklenen Çocukların Suç Geçmişleri Dağılımı Ayrıntıları

- 5 (%4,1) olgunun suç geçmişlerinde 1 tane suç vardır ve bunların 2'si nitelikli yağma, birer tanesi de HN5DS, HN3DS ve genel güvenliğin taksirle tehlikeye sokulmasıdır.

- Suç geçmişinde iki ve daha fazla suç olanlar 15 (%12,2) olgu olarak saptanmıştır. Bu gruptaki olguların suç geçmişlerinde iki olguda 3 kere hırsızlık-nitelikli hırsızlık-yalan beyan-2 kere HN3DS ve 2 kere HAGB, birer olguda da yağma ve hırsızlık, 3 kere mala zarar verme-nitelikli hırsızlık-konut dokunulmazlığının ihlali ve 5 kere HN3DS, 3 kere HN3DS, 2 kere HN3DS ve 2 kere HN5DS, 4 kere nitelikli hırsızlık-3 kere mala zarar verme ve 4 kere HN3DS, 4 kere HNDS., 2 kere kasten yaralama-7 kere HN5DS, 2 kere HN3DS, HN5DS yer olmadığı ve 5395 sayılı kanunun 19. maddesine göre kamu davasının açılmasının ertelenmesi, 5 kere HN3DS-HAGB nedeniyle çocuğun denetim altına alınması ve 3 kere mala zarar verme, 2 kere yağma, 8 kere mala zarar verme ve 11 kere HN3DS, mala zarar verme-3 kere nitelikli hırsızlık-2 kere konut dokunulmazlığının ihlali-6 kere HAGB ve kamu davasının açılmasının ertelenmesi, 3 kere HN3DS, mala zarar vermenin nitelikli halleri ve 4 kere HN3DS belirlenmiştir.

Ek-8. Suça Sürüklenen Çocukların İşledikleri Suç Çeşidi Dağılımları Ayrıntıları

- Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlara sürüklenen 41 (%32,8) olgu vardır. Bu suçların içeriği 35'i kasten yaralama-TCK M. 86, 3'ü neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama-TCK M. 87, 3'ü kasten yaralama-TCK M. 86 ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama-TCK M. 87 şeklindedir.

- Malvarlığına Karşı Suçlara sürüklenen 25 (%20) olgu olduğu görülmektedir ve bu suçların kapsamının 14'ünün nitelikli hırsızlık-TCK M. 142, 3'ünün mala zarar vermenin nitelikli halleri-TCK M. 152 ve nitelikli hırsızlık-TCK M. 142, 2'sinin mala zarar verme-TCK M. 151, 2'sinin mala zarar vermenin nitelikli halleri-TCK M. 152, 2'sinin nitelikli hırsızlık-TCK M. 142 ve mala zarar verme-TCK M. 151, birinin hırsızlık-TCK M. 141, birinin de güveni kötüye kullanma-TCK M. 155 olduğu saptanmıştır.

- 24 (%19,2) olgunun çeşitli suçlara sürüklendikleri ve bu suçların 3'ünün kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak-TCK M. 191, 3'ünün nitelikli hırsızlık-TCK M. 142 ve konut dokunulmazlığının ihlali-TCK M. 116, 2'sinin suç uydurma-TCK M. 271, 2'sinin görevi yaptırmamak için direnme-TCK M. 265 ve hakaret-TCK M. 125, 2'sinin trafik güvenliğini tehlikeye sokma-TCK M.179, 2' sinin banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması-TCK M. 245, birinin görevi yaptırmamak için direnme-TCK M. 265, birinin mala zarar verme-TCK M. 151 ve kasten yaralama-TCK M. 86 ve hakaret-TCK M. 125, birinin resmi belgede sahtecilik-TCK M. 204, birinin çocuğun kaçırılması ve alıkonulması-TCK M. 234, çocukların cinsel istismarı-TCK M. 103 ve konut dokunulmazlığının ihlali-TCK M. 116, birinin Orman Kanunu'nun 110/3. maddesine aykırılık, birinin hükümlü veya tutuklunun kaçması-TCK M. 292, birinin Ölçme, Seçme Ve Yerleştirme Merkezi Hizmetleri Hakkında Kanuna muhalefet, birinin tehdit-TCK M. 106 ve mala zarar

verme-TCK M. 151, birden çok evlilik, hileli evlenme, dinsel tören-TCK M. 230 olduğu belirlenmiştir.

- Şerefe Ve/Veya Hürriyete Karşı Suçlara sürüklenen 16 (%12,8) olgu vardır. Bu suçların 6'sı hakaret-TCK M. 125, 6'sı tehdit-TCK M. 106 ve hakaret-TCK M. 125, 3'ü tehdit-TCK M. 106, biri kişilerin huzur ve sükununu bozmadır-TCK M. 123.

- Bağlantılı Suçlar kategorisinde 10 (%8) olgu vardır. Bu olgular nitelikli hırsızlık-TCK M. 142 ve mala zarar verme-TCK M. 151 ve konut dokunulmazlığının ihlali-TCK M. 116 suçlarını işlemişlerdir.

- Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar Ve/Veya Bağlantılı Şerefe Karşı Suçlar kapsamında 5 (%4) olgu vardır ve suçların 3'ü kasten yaralama-TCK M. 86 ve hakaret-TCK M. 125, 2'si neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama-TCK M. 87 ve hakarettir-TCK M. 125.

- 6136 Sayılı Kanuna Muhalefet Ve Dolayı Suçlara sürüklenen 4 (%3,2) olgu vardır ve bunların 2'si 6136 Sayılı Kanuna Muhalefet (Ruhsatsız ateşli silahlarla mermileri satın alma veya taşıma veya bulundurma), biri 6136 Sayılı Kanuna Muhalefet (Ruhsatsız ateşli silahlarla mermileri satın alma eya taşıma veya bulundurma)ve genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması-TCK M. 170, biri de 6136 Sayılı Kanuna Muhalefet (Ruhsatsız ateşli silahlarla mermileri satın alma veya taşıma veya bulundurma) ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralamadır.

Ek-9. Suça Sürüklenen Çocukların Suç Aleti Kullanıp Kullanmadıkları ve Türü ile İlgili Ayrıntılar

- 46 (%36,8) olgudan 4'ünün tornavida, 4'ünün sallama-bıçak-sopa, 4'ünün telefon, 2'sinin sallama, 2'sinin keser ve demir kesme makası, 2'sinin bilgisayar, 2'sinin uyuşturucu, 2'sinin demir parçası, 2'sinin kimlik, 2'sinin sopa, birer tanesinin de meyve bıçağı, anneannesine ait kamyonet, demir sopa, anahtar, sustalı bıçak, kurusıkı tabanca, bilye atan tabanca, soda şişesi, çakı, tahta sopa, kaleme benzeyen bir cisim, uyuşturucu, kargaburnu, el arabası-çekçek arabası, keskinleştirilmiş kılıca benzer sopa, çakmak, av bıçağı, telefon-bilgisayar, sallama-bıçak-kesici alet ve el lambası-tornavida olduğu tespit edilmiştir.

Ek-10. Suça Sürüklenen Çocukların Kovuşturma Sonrası Haklarında Verilen Mahkeme Kararları Ayrıntıları

- 26 (%20,8) olgu hakkında mahkemece hapis cezası (HC) ya da adli para cezası (APC) ya da her ikisi de verilmiştir. Bunların 4'ü 1320 TL APC, 4'ü 1Y1A10G HC, 2'si 2400 TL APC, 2'si 1Y1A10G HC+4000 TL APC+1320 TL APC; birer tanesi de 1Y8A HC, 1320 TL APC+1320 TL APC+1160 TL APC, 40000 TL APC, 2000 TL APC, 4000 TL APC+1320 TL APC, 320 TL APC, 2Y9A10G HC, 1Y3A16G HC, 5820 TL APC, 1Y6A20G HC+4800 TL APC+1600 LT APC, 1000 TL APC+3000 TL APC+3Y1A15G HC, 1320 TL APC+1Y1A10G HC+2000 TL APC, 2Y9A10G HC+2000 TL APC, 1Y15G HC+4000 TL APC+1320 TL APC şeklinde dağılım göstermektedir.

- 29 (%23,2) olgu diğer-çeşitli kararlar grubunda değerlendirilmiştir. Bu gruptakilerin 6'sı HN3DS+Düşme, 2'si HN3DS+BERAAT, 2'si HN3DS+Ceza Tertibine Yer Olmadığı (CTYO), 2'si HN3DS+Ceza Vermekten Vazgeçme (CVV), 2'si 4400 TL APC+BERAAT+1Y1A10G HC, 2'si Düşme; birer tanesi de, HN3DS+üçer BERAAT, üçer HN3DS+BERAAT, ikişer HN3DS+BERAAT, HN3DS+ikişer BERAAT, 2Y1A HC nın ERT. NED. DENETİM, 6000 TL APC+BERAAT, 4400 TL APC+BERAAT, BERAAT+1320 TL APC, CTYO-AKIL HASTALIĞI NED. GÜV. TED.-, CTYO, BERAAT, Ortadan Kaldırma, HAGB NED. tedavinin bitiminden itibaren 1Y DEN. SER. şeklindedir.